

Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЩА

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 9 (1894)

П'ятниця, 26 лютого 2016 р.

Видавється з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

«КОЛИ ЗАСПІВАЛА ЦЮ ПІСНЮ, Я НІБИ ЗВІЛЬНИЛА ДУШІ ЗАГИБЛІХ ПІД ЧАС ДЕПОРТАЦІЇ ЛЮДЕЙ...»

Джамала, співачка, представниця від України на Євробаченні

У Стокгольмі на 61-му конкурсі «Євробачення — 2016» Україну представлятиме Джамала. Саме вона зі своєю піснею «1944» перемогла в національному відборі, отримавши близько 38 відсотків голосів глядачів, що взяли участь у голосуванні.

Про саму пісню, тема якої викликала скандал у російському політикумі і, як наслідок, резонанс у всіх провідних світових ЗМІ; про атмосферу національного відбору і майбутнє спілкування на Євробаченні з російською командою; про намір Джамали дивувати, дивувати й дивувати на цьому масштабному музичному конкурсі — в інтерв'ю співачки кореспонденту «Укрінформу».

У ПІСНІ — І ЛЮБОВ,
І ПЕЧАЛЬ

— Джамало, ви написали дуже яскраву і красиву пісню, чудово з нею виступили в національному відборі. Вітаємо вас з перемогою! І все-таки, чому ви обрали для Євробачення саме тему 1944 року?

— Бажання взяти участь у відборі виникло спонтанно, буквально за тиждень до його початку. А пісню «1944» я написала ще півтора року

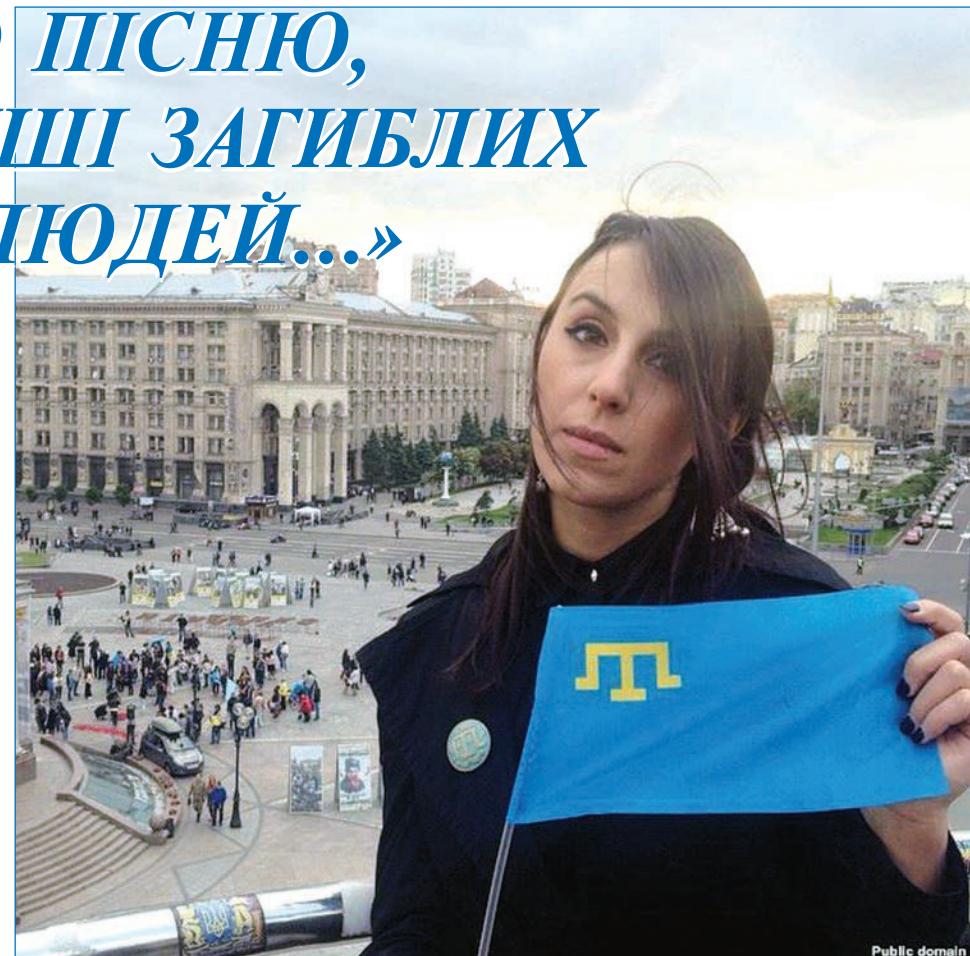
тому. Вона лежала собі осібно, я не включила її навіть у свій новий альбом «Подих», який вийшов чотири місяці тому. Пісня стала для мене таким сильним і складним емоційним моментом, що я зберігала її в окремій папці, з окремим підписом і все боялася до неї повернутися.

Тому що тема дуже особиста, тема дуже сумна і, звичайно, не хотілося зайвий раз засмучуватися, наванта-

(Продовження на 16-й стор.)

живати себе, знову до неї торкатися. Але в якийсь момент я збагнула, що, поперше, у неї дуже гідна, хоч і неформальна як для конкурсу, музична складова, плюс важливе смислове навантаження — через одну долю пісня розповідає про історію тисяч людей. Це завжди дуже важливо для будь-якої творчості: чи то пісня, чи картина, фільм і так далі. Коли є цілісність форми і змісту — це перемога.

Ось так і вийшло — збіглося бажання виступити на Євробаченні і усвідомлення того, що у мене є для цього пісня. Це прийшло підсвідомо, це не було спеціально сплановано, це було абсолютно щиро.

Public domain

Хочемо ми того чи ні, але життя в цьому чудовому світі дається мислячій людині як вибір. І він товаришить нам звільнені від перших порухів дітвацької свідомості аж до останнього нашого подиху. Вибираємо, зазвичай, між простими речами повсякденності, часто не задумуючись над тим, що життя раз по раз ставить нас перед рішеннями значно серйознішими, аніж вибір, скажімо, кольору краватки. При тому маємо усвідомлювати, що навіть такий простий вибір, як, умовно, повернути праворуч чи повернути ліворуч, є велими серйозним, адже подальши наші рішення будуть визначатися напрямком обраної наміч течії весь той час, доки триматимемося її руслі. На ділі це проявляється і в тому, що доки в руслі одного потічка обирають: дати кусень хліба змерзлому голодному цуцику, знайти йому притулок чи взяти додому, вибір за усталеними правилами іншого потоку лежить між тим, аби дати йому копняка, просто пристрілити чи зробити те, вибивши попередньо очі. Або ж, стосовно нашої дійсності, доки одні обирають між тим, купити на свою зліднену пенсію хліб, ліки чи передати ті гроші на військо, інші мародерствують на тендерах закупівлях, ховаючись за спинами обкрадуваного ними війська, безсороно гендлюють з ворогом.

Валентин БУТ

Здавалося б, вибір між ширістю й ощуканством, між правдою і кривдою, між добром і злом є дуже легким і однозначним. Але то далеко не так, бо і сам світ, і природа людини, як частини його, складається як із світлих, так і з темних сторін і часто грані між ними дуже розміті і неясні. А що за вибір треба платити ціну, яка зв'язується відповідальністю, та ще й, виявляється, докладати певних зусилів, особливо, коли йдеється про власний внесок в управління державою, то багато хто вважає за краще взагалі уникати його, передовірюючи ту непевну справу комусь — невпинно мімікруючим партіям і партійкам, барвистим борцям за простих людей — всьому тому сонму юль, юр, сень, пец' і інших добродіїв, які хором і соло обіцяють щасливцеві, що поставлять на них всі блага світу, включно з пільговим проїздом залізницею від Компанії до Єланця через Бобринець. Це зручно ще й тому, що на них, у разі чого, можна буде потім вказати пальцем, склавши вину за всі свої біди і зруйновавши життя.

Така інфантильність, обтяжена синдромом невинної жертви, є дуже поширеною серед вихідців з тоталі-

згвалтоване ним. Ми добре пам'ятаємо човникові візити під Стельцею худого після в'язничної дієти Юрія Віталійовича, його тези про безальтернативність політичних партій як інструментарію — такої собі лопати — соціальних зрушень. Але хіба пан нинішній голова найбільшої фракції ВР згадував про якусь якісно нову силу, хіба говорив щось, окрім загальних слів, про нові підходи? А хіба не очевидно була якість того «політбомонду», коли трийця «революціонерів» навиперед сідала за круглий стіл з президентом Януковичем, політкоректно тисла його вже закаляну кров'ю перших вбитих і покалічених рук, погоджувалась, отримавши певні політичні хабарі, ще на рік його «легітимного» урядування?

Так, зрячі не сприймали їх вже тоді. Вже тоді за багато слів'ям «революційних» заклинань з приватизованої ними сцени проглядала зяюча порожнеча на місці планів реформації Краю. Вже тоді було видно, що їхні полістили не надто схожі на кельму чи лопату, з якими їх так образно порівнював пан Луценко, що вони більше подібні до все тієї ж януковичької фомки, а відверте небажання прислухатися до голосу народу та відсутність сформованої небутафорної опозиції викликала серйозне занепокоєння долею очікуваних змін.

Кажуть, де тонко, там і рветься. Якість «нової» влади негайно ж проявилася з першими порухами московської агресії. Безумовно, новий спікер ВР приступив до виконання своїх обов'язків, а парламент — до формування нового українського уряду практично одночасно з початком московської агресії в Криму, тож виклики, що стояли перед ними, були надзвичайно серйозними. Та чи були дії нової влади в тих надзвичайних умовах адекватними? Як на мене, ні. Судіть самі: нові очільники держави щонайпізніше вже 23 лютого знали про явно агресивні дії Москви у Криму. Важко повірити, що приймальні на особистому рівні депутати ВР України не отримували повідомлення від своїх колег з ВР АР Крим про те, які шокуючі питання порушувалися в парламенті Криму 23 лютого. Годі уявити, що вони були аж настільки в ейфорії від осягнення Печерського Олімпу, що випустили з поля зору розбурхану країну. Неможливо навіть помислити, що не передбачали, як тим може скористатися Кремль.

(Продовження на 3-й стор.)

21 лютого 2014 року, Сімферополь, початок протистояння біля Верховної Ради Криму. Українці, кримські татари та й інші прихильники України в Криму ще на щось сподівалися...

Фото Віктора Качули

КРИМСЬКА СВІТЛІЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди по-
діляє думки авторів публі-
кацій, відповідальність за
достовірність фактів не-
суть автори.

Рукописи не рецензують-
ся і не повертаються. Ли-
стування з читачами - на
сторінках газети.

Матеріали для друку
приймаються в електрон-
ному вигляді. Редакція
залишає за собою право
скорочувати публі-
кації і редактувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
бул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
<http://svitlytsia.crimea.ua>
Віддруковано в ТОВ
«МЕГА-Поліграф»,
м. Київ, вул. Марко
Вовчок, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-
poligraf.kiev.ua
Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журнальне
видавництво»

03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 3712800300584
в УДКСУ у м. Київ
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavniictvo@gmail.com
Розповсюдження,
передплатна, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050)310-56-63

«СПРАВОЮ 26 ЛЮТОГО» ЗАЙНЯЛАСЬ ГРУПА МІЖНАРОДНИХ ЮРИСТІВ

Група юристів, що спеціалізуються на міжнародному праві, розглядають матеріали кримської «сутьки 26 лютого». Про це на прес-конференції в Києві сказала юрист Української Гельсінської спілки з прав людини Дар'я Свиридова, повідомляє «Крим. Реалії».

«Важливою є правова оцінка в «справі 26 лютого». Українська Гельсінська спілка з прав людини ініціювала створення групи міжнародних експертів, юристів-міжнародників, які на сьогодні аналізують цю справу з точки зору міжнародного права про права людини. Однозначних відповідей на сьогодні немає, досить складна справа з точки зору юрисдикції та регулювання питань про свободу мирних зібрань», — розповіла Свиридова.

Місяць більшою мірою має політичний вплив і, незважаючи на безліз правових проблем, експерти відзначають хорошу перспективу.

«Для нашої групи дуже важ-

ливо фіксувати юридичну сторону цієї справи, оскільки для міжнародної громадськості для політичних зусиль ці правові висновки будуть служити фундаментом, на якому будуть будуватись подальші кроки, щоб цих людей звільнити і звинувачення були зняті», — зазначив правозахисник, експерт з питань міжнародних стандартів свободи мирних зібрань Володимир Яворський.

Після анексії Криму Росією на півострові російські правоохоронці почали судити кримськотатарських активістів і активістів партії «Русське единство». Підії відбувались 26 лютого 2014 року.

Радник міністра інформаційної політики України у справах Криму Еміне Джеппар повідомила, що з 26 лютого в українських школах будуть проводити уроки, присвячені подіям лютого-березня 2014 року в Криму, коли Росія почала анексію півострова.

«Мета уроку в старших класах — розповісти і показати громадянський спротив Криму окупації і розвіяти міф про те, що Крим повністю підтримав російське вторгнення і захоплення української території», — зазначила Е. Джеппар.

За даними російського слідства, через тисячу двоє міtingувальників загинули, 79 осіб зазнали тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості. У цій справі також проходить заступник голови Меджлісу кримських татар Ахтем Чайгоз, який вже більше року перебуває в СІЗО Сімферополя. Підсудні своєї пропини не визнають і вважають цю справу політично мотивованою.

15 лютого на засіданні російського Верховного суду Криму цю справу вирішили відправити на дорослідування.

Правозахисний центр «Меморіал» у Росії визнав політв'язнями фігурантів «справи 26 лютого», яких утримують під вартою, — Ахтема Чайгоза, Алі Асанова і Мустафу Дегерменджі.

В ОКУПАЦІЇ КРИМУ РОСІЯ ВИКОРИСТАЛА 70 000 СИЛОВИКІВ

В анексії Криму брали участь 70 тисяч російських силовиків. Про це на засіданні Комітету з питань нацбезпеки і оборони повідомив представник ГУР МО Вадим Скібіцький, передає ЛІГА.net.

Скібіцький зазначив, що під час проведення Олімпійських ігор у Сочі на території Північного Кавказу, в Південному військовому окрузі Російської Федерації було зосереджено значне угруповання збройних сил та інших силових відомств РФ.

«Загальна чисельність силових структур, які були розгорнуті на той період в Південному військовому окрузі, склала 73 тисячі осіб. З них 12 тисяч військовослужбовців, решта — це співробітники МВС, ФСБ, МНС та інших силових структур. У реальності саме ця група була використана для проведення окупації та анексії Криму», — сказав він.

За його словами, додатково у Криму було зосереджено понад 7 тисяч військовослужбовців, передусім десантників, і сил спецпризначення. Вони були перекинуті на теч-

риторію АРК морським і повітряним шляхом.

Були посилені можливості Чорноморського флоту з проведення морських десантних операцій. Десантні кораблі, зосереджені в Криму, за інформацією Скібіцького, дозволяли провести морську десантну операцію по всьому чорноморському узбережжю України. При цьому в південних і східних регіонах спецслужби РФ почали підготовку до дестабізації ситуації, використовуючи за-здалегідь підготовлену диверсійно-розвідувальну мережу, агентів російського впливу в керівних органах України і так звану п'яту колону.

Скібіцький зазначив, що план керівництва Росії полягав у тому, щоб спровокувати Україну на застосування Збройних Сил в Криму проти цивільного населення і підрозділів російських військ, що дозволило б Росії у відповідь розпочати повномасштабну агресію.

ВІЙСЬКОВА ПРОКУРАТУРА ЗАВЕЛА СПРАВУ НА КРИМСЬКОГО ПОЛКОВНИКА-ЗРАДНИКА

Військова прокуратура розпочала кримінальне провадження щодо генерала внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ РФ — колишнього заступника начальника Кримського територіального командування внутрішніх військ МВС України, полковника Степана Гайдаржийського. Про це повідомляє прес-служба військової прокуратури Центрального регіону України.

«Військовою прокуратурою Київського гарнізону Центрального регіону України за повідомленням Головного управління військової контррозвідки Департаменту контррозвідки Служби безпеки України розпочато кримінальне провадження за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 111 КК України, щодо колишнього заступника начальника Кримського територіального командування

ний день рідної мови 21 лютого 2016 року, ми хочемо привернути увагу держав-членів ООН до постійних переслідувань на території України з боку російського окупанта, які унеможливлюють доступ для молоді українського і кримськотатарського походження до навчання рідною мовою», — зазначив президент Світового конгресу українців Євген Чолій. У Криму, який Росія анексувала в березні 2014 року, за «Конституцією Республіки Крим» (стаття 10) декларуються три державні мови: кримськотатарська, російська, українська. Однак годи-

ни вивчення української і кримськотатарської мов у школах зменшуються.

Верховна Рада України офіційно оголосила 20 лютого 2014 року початком тимчасової окупації Криму і Севастополя Росією. 7 жовтня 2015 року Президент України Петро Порошенко підписав відповідний закон. Міжнародні організації визнали окупацію й анексію Криму незаконними і засудили дії Росії. Крім того, ввели низку економічних санкцій. Росія заперечує окупацію півострова і називає це «відновленням історичної справедливості». (radiosvoboda.org)

«КОЛИ УКРАЇНА СТАНЕ СИЛЬНОЮ ДЕРЖАВОЮ, ВОНА ПОВЕРНЕ КРИМ...»

Український рок-музикант Олег Скрипка вважає, що анексовані у 2014 році Росією Крим Україна зможе повернутися, коли стане сильною державою. Про це він сказав у рамках проекту «Кримське питання», який об'єднав низку ЗМІ, що займаються кримською тематикою.

«Якщо у нас колись з'явиться сильна держава, то вона поверне Крим назад», — зазначив музикант. «Українці розуміють, що Крим потрібно повернути. Те, що вкрай, потрібно взяти за руку і повернути. Але для цього потрібні органи. Але тих органів, які зловлять злодія за руку і повернуть те, що вкрай, їх немає», — додав О. Скрипка.

Десять ЗМІ, що займаються кримською тематикою в рамках проекту «Кримське питання», проведуть марафон, присвячений Дню спротиву окупації в Криму. Журналісти запитали у відомих українців, чому важливо не забувати про Крим. Марафон стартує 26 лютого о 19:00 за київським часом.

За його трансляцією можна буде стежити на телеканалах «UA: Перший», «ATR», Чорноморський ТРК, на Hromadske.TV, на «Крим.Реалії», а також на сайтах «Українська правда», «Центр журналістських розслідувань», QHA, «Голос Криму», на громадському Радіо. (ua.krymr.com)

РОСІЯ ВДВІЧІ СКОРОЧУЄ ВИТРАТИ НА КРИМ

Міністерство фінансів Росії скороочує витрати, в тому числі на утримання Криму, через обмежені обсяги урядового антикризового фонду. Про це йдеється в листі міністра фінансів РФ Антона Силуанова, повідомляє ТАСС.

«Міністр пропонує скоротити витрати з антикризового фонду до 120 млрд. рублів, причому в цей список треба включити і витрати по вже прийнятих рішеннях, пов'язаних з Кримом і Україною, на 17,1 млрд. рублів», — йдеється в повідомленні.

За словами глави міністерства, з необхідних на план підтримки російської економіки 250 млрд. рублів уряд має лише 120 млрд. рублів антикризового фонду.

Причому фактично, згідно з законом про бюджет, нині уряд в антикризовому фонду має лише 65 млрд. рублів. Ще близько 55 млрд. рублів у ньому можуть з'явитися лише в квітні — коли федеральне казначейство направить до фонду незатребувані залишки бюджету-2015.

Лише ці 120 млрд. рублів, пише Силуанов, уряд може розподілити без правки бюджету на цей рік, тоді як його рішеннями вже розподілено 35 млрд. рублів коштів антикризового фонду. Всього ж у плані враховано витрати з фонду на 170,7 млрд. рублів.

СВІТЛО В КЕРЧІ ВІДКЛЮЧАЮТЬ ПО КІЛЬКА РАЗІВ НА ДЕНЬ

Світло в Керчі знову почали відключати по кілька разів на день. Про жодні графіки енергетики вже не говорять, але до відключень вдається як у першій половині дня, так і ввечері, коли люди повертаються з роботи.

Причому, за розповідями місцевих, якщо вранці світла може не бути всього півгодини, то ввечері — ціліх три години. І щодня час відключення різний. Масових збурень між тим стає все менше. Людей надихає світловий день, який збільшується, в соціальних мережах керчані навіть «дякують Сонцю» за світло.

Раніше, з потеплінням, коли температура повітря в Керчі досягала 16-18 градусів тепла, житловий фонд практично перестали відключати від електроенергії. Енергетики пояснили це можливістю використання вітрової та сонячної генерації півострова. Однак коли стовпчики термометрів опустились до

П'ятниця, 26 лютого 2016 року

Обличчя влади

ІДИ І ДИВИСЬ

(Закінчення.

Поч. на 1-й стор.)

У Сімферополі тим часом проросійські депутати місцевого парламенту відверто на камери озвучували погрози щодо відділення від України, Севастополь пішов далі, того ж дня обравши своїм очільником громадянину Москової Олексія Чалого. Чи можна, насправді, уявити, щоб навіть людина, далека від політики, ідентифікувала все те якось інакше, аніж сепаратизм! До дня Х лишилось лише три з половиною дні, щонайменше вісімдесят годин.

Що ж зробила київська «хунта», аби негайно припинити явний дрейф півострова в бік сусідньої держави? Може, її очільник, новоустановлений Голова Верховної Ради України, у відсутності збіглого Президента України, Головонкомандувач Збройних Сил України, негайно встановив зв'язок з командуванням п'ятнадцятичного, як нам тепер кажуть, війська, розташованого у ключових пунктах півострова, привів його у повну бойову готовність та наказав його підрозділам негайно взяти під контроль всі стратегічні об'єкти, найперше будівлі Верховної Ради, Ради міністрів АР Крим, вокзали, порти, аеропорти, центри найбільших міст, підступи до місць базування ЧФ Московії? Може, він наказав кораблям ВМС України негайно вийти в море і заблокувати виходи з місць базування кораблів і суден ЧФ, а авіації та ППО взяти під контроль небо над півостровом? Зовсім ні. Як бачимо зі стенограмами (стор. 10), міністр оборони лише 28 лютого просить в. о. Головонкомандувача дозволити привести війська в стан боєготовності «повна», просячи дозволити... навчання військ!!!

А може, що йон призначени очільники МВС та СБУ потурбувались сформувати загони спецпризначених з контингенту західних та центральних регіонів та негайно перекинути їх в Крим? З тим взагалі цікаво. Можна лише згадуватись, хто персонально приймав неадекватне рішення, але звичка вирішувати все міжсобойчиками підказала «решалам» «хунти» не тягнути на романтичний півострів грубих спецпризначених, а послати на татомісті лише їхніх очільників. Тієї ж ночі в. о. міністра внутрішніх справ Арсен Аваков та новопризначений голова СБУ Валентин Наливайченко приземлились в аеропорт Сімферополя. Проте тим все й скінчилося, бо нашим достойникам не дозволили навіть вийти з терміналу аеропорту, а прийом, який їм влаштували, був настільки негостинним, що візит той тривав неймовірно коротко. Їхні коментарі для преси тієї ночі найкраще ілюструють їхні наміри і розуміння подій. Так, пан Аваков заявив, що:

«Важливо нікого не провокувати зайвими емоціями. Ситуація повинна бути такою, щоб не повторювалася картина протистояння, яка у нас виникла в Києві, коли влада пішла проти народу. Шляхом мирного діалогу ми зможемо привести все в стан спокою».

Пан Наливайченко пояснив їхній візит тим, що «ми обіцяли на довірі спрацювати, по-іншому, без зброй, без охорони».

Без охорони!!! Неймовірні сміливці. А чи мав охорону той же Анатолій Ковальський, Андрій Щекун, сотні інших майданівців Криму? Чи мали охорону волонтери, які підтримували обложених українських військ? Чи мали її медійники?

А ось слова українського дипломата пана Олександра Чалого, сказані ним увечері 23 лютого 2014 року в програмі «Свобода слова». Коментуючи те, що відбувалося того дня в Севастополі, він сказав: «Вони роблять все те саме, що місяць тому робили в Франківську чи Львові. Іх треба розуміти і лише з цих позицій вести далі діалог» (!!)

Наміри розуміти свої (поки що!) співгомадян, спрацювати на довірі і повернути мир і спокій шляхом мирного діалогу, безумовно, шляхетні. Питання, проте, в іншому, а саме: як такі заяви та дії корелювались з реаліями, зі здоровим глазом і відповідальністю державних мужів за наслідки своїх помилкових рішень, висловлювань і дій у час, коли кожна година була

на вагу — навіть не золота, а мільйонів людських доль, тисяч людських життів?

Минулого понеділка Комітет з питань національної безпеки й оборони ВР оприлюднив архівні стенограми РНБО від 28 лютого 2014 року. Що змуслило народних обранців звернутись до подій дворічної давнини? Хтось гадає, що метою того була спроба виправдати дії тодішньо-теперішньої влади, найперше, вину її тодішнього очільника-теперішнього секретаря за здачу Московії Криму. Дозволо, собі не погодиться з тим. Пан теперішній секретар РНБО, попри всі його минулі «заслуги», почувається сьогодні досить вневено. На мою думку, оприлюднення вибірково насліканіх сторінок тієї стенограми мало на меті зовсім інше. Що саме? Знайдіть хвилину і прогляньте цей цікавій і повчальний документ своїми очима, читачу. Він вартий витраченого часу вже хоча б тому, що дає яскраве уявлення про якість «успішних менеджерів», яких перманентно приводимо до влади.

http://komnbo.rada.gov.ua/komnbo/с о н т о / 1 / u k / p r u b l i s h / article?art_id=53495&cat_id=44731

В цьому міні-спектаклі є все — монологи геройів і антигероїв, голosi масівки і кульмінаційна пауза, протягом якої за кулісами відбувається спілкування формального protagonіста з потойбічними силами. Є тут і розв'язка, і однозначний висновок, який напросто є сам собою. Чітка патріотично-державницька позиція одних на тлі леда не панічних настроїв і висловлювань інших не передбачає, здається, жодних інших трактувань. Тож, як на мене, всі ті потуги явно розраховані на те, щоб, не оминувши, звісна річ, важливої ролі в тих процесах формального protagonіста Турчинова, сконцентрувати всю увагу суспільства на видатній ролі protagonіста неформального — не змінного з того часу (і, як дехто вважає, незамінного) голови уряду пана Яценюка, під яким останнім часом відчутно захіталося його, добрея трафелене корупцією, кріло. Побіжна мета — втопити в бруд вчорашніх соратників-съогоднішніх суперників — була при тому не менш важливою.

Ну хто, скажіть, байдуже читати майже панічний лемент Юлії Володимирівни про те, що «...ми маємо благати сьогодні все міжнародне спітвоварство стати на захист України. Жоден танк не повинен вийхати з казарми (чого б це його туди занесло?), жоден солдат не повинен підняти зброю, бо це означатиме програш!» Хто не задумається над тим, а чому ж це ми на свої землі не мали ані повноцінного війська, ані потужної сучасної зброї, читаючи, як далеко не остання особа в державі — особа, яка весь цей час була у владі, не раз очолювала уряд — закликає членів РНБО: «Подивіться, в якому стані зараз наша армія. Подивіться, чи можемо ми протистояти йому (Путіну) в Криму, де на порядок більше російських солдатів, найсучасніша зброя та повноцінні військові бази! Хтось зауважить, що в її урядах були не найгірші міністри оборони, та й урядування не було тривалим. Хтось нагадає, що Юлія Володимирівна, як жінка, має право на емоційність. Звісно. Але державних діячів оцінюють аж ніяк не за їхньою статтю чи емоційністю, а за реальний внесок у розвиток країни, в добробут нації, в тому числі в належному стані?

Патріотизм — це не стільки щемливі почуття я яскраві гасла, скільки реальні вчинки і наполеглива праця. Я знаю тих, хто, пам'ятаючи офіцерську честь, робив все на своїх посадах, аби змініць Збройні Сили України, а ще докладав усіх своїх зусиль, аби переконати високих державців у беззаперечній необхідності утримувати реформовані, потужні, боєздатні військо. Це, щоправда, не принесло ім ані кар'єри, ані великих зірок на погоні. Багато хто, як, скажімо, перший офіцер сучасного українського війська Віталій Ілліч Лазоркін, не заслужили в державі навіть власного житла. Пам'ятаємо про вибір? Це був їхній вибір. Вони так і залишилися в своїй шістдесяті, сімдесяті роців капрангами, полковниками. Але й людьми честі, на відміну від тих достойників, які лише через тиждень після початку московської агресії в Криму здогадалися зібрати цілком імплементну нараду під вивіскою РНБО, яка вирішила...

Служба безпеки в координації з іншими правоохоронними органами та Міністерством оборони всю ніч? — запитує він. Перше — це інформування тих, хто лишився вірним присязі, щоб не піддавались на можливі провокації. Щоб не дати жодного приводу... Ми не повинні допустити стрілянини та жертв серед мирного населення або військових Чорноморського флоту Російської Федерації,

тобто того, щоб військовий тиск російських і проросійських структур не знайшов жодного виправдання для встановлення повного військового контролю Російської Федерації над об'єктами інфраструктури, військовими частинами України, або взагалі над всією територією Криму».

Ці слова важко читати без сліз замілування. Яка батьківська турбота про мирних громадян Криму, а ще більше про величановних загубників, які в той самий час, коли виголошувалися ці слова, впевнено і безпешкодно розповізались півостровом.

Пам'ятаємо — сумнівома з Майдану тактика нездар, «стояти і не провокувати»? Очільник СБУ п'ять днів тому побував у Криму, де його не пустили навіть на поріг. Мовити далі, що він не розуміє, що відбувається, нема жодних підстав. За час, що минув відтоді, він дізнався, що в Криму, виявляється, ще є співробітники, які залишились вірними присязі.

Ще сумніші думки огортають, коли справа доходить до оцінки стану українського війська новоизначеного в. о. міністра оборони паном Ігорем Тенюхом. Напевно, шановний Ігор Йосипович мав підстави, коли говорив, що замість двадцятитрітичного угропування, про яке звітували весь час, ми мали в Криму всючого п'ятнадцять тисяч війська, включно з флотом, а «готових виконати наказ щодо застосування зброя» було 1,5-2 тисячі максимум». Читаючи таке, хочеться спитати Ігоря Йосиповича, чи всі ті страшні метаморфози відбулися з нашим військом, з нашим флотом лише за чотири коротких роки президентства Віктора Хведоровича, а чи руйнували упродовж всіх років Незалежності, ані вони самі, адже йшли до влади, маючи на меті цілком визначені речі, чи віддати нахабі все, що він хотів, хоч би й по самій Дніпро, й отримати, зрештою, як би синицю в жмежі.

Вибір у кожному разі залежить від особистості. Оскільки серед тих, хто приймав рішення, особистостями не пахло, то й вибір був цілком прогнозованим. Саме тому Кремль поводився так впевнено і зухвало. Його не лякали ані турчинові, ані яценюкі, ціну яким знали достеменно. Єдине, чого вони остерігалися, то це непрогнозованість «правосеків» і тому подібної добровольчої тусівки — незрозумілої і непідконтрольної, а тому страшної. Ті побоювання, зрештою, спровадилися, бо саме це напівроздягнуте, напівзброене воїнство, яким наша манкуртська влада прикрилася в критичну годину, зупинило елітних диверсантів на Донбасі. Ale то було пізніше. А два роки тому Кримом ширилася повзуча окупація. Кинуте напризвісце військо все ще чекало наказів з Києва. А там в той час, забувши про відмову від квотного принципу формування уряду, наші достойники чубились за міністерським кріслом, за доступ до «потоків»...

Сьогодні стало майже модним у певних колах копати оте зрадливі кримське військо, з якого на Велику землю вийшло заледве дві тисячі вірних своїй присязі збройних. Джерело того очорнення добре відоме. Це — наша влада, яка намагається таким чином перекласти відповідальність за сконені нею злочини на нею ж зраджених. Три тижні в облогених гарнізонах серед знушань, тис-

рону України» і жодного разу — Конституція України, статтями якої насамперед мали б керуватися найвищі посадові держави. Адже саме Конституція України і закон «Про оборону України» беззальтернативно визначають дії, які очільники держави, найперше Головонкомандувач її війська, мають, не мурдується лукаво, вчинити НЕГАЙНО у випадку агресії проти їхньої нації і держави.

Чому ж так не сталося? Чому були покинуті напризвісче війська в їхніх базах і гарнізонах? Чому їхні командири не отримали власних, зрозуміліх і чітких наказів? Чому відповідальність за рішення не їхнього рівня перекладається на плечі полковників, майорів, лейтенантів? Де бачено, щоб регулярна армія розпочинала бойові операції без наказу головонкомандувача? Невже турчинови-яценюки сподівались, що командир якогось гарнізону здогадається з власною ініціативою взяти під контроль урядові установи Сімферополя чи Севастополя, принісши нашим «героям» перемогу на тарілочці з блакитною облямівкою?

Схоже, що страх — липкий і гдикій страх — панував тими дніми на Печерських пагорбах. «Герой! Сцена на Майдану, що вийшла відразу після відпливу від Криму» — це власної ініціативи взяти під контроль урядові установи Сімферополя чи Севастополя, принісши перемогу на тарілочці з блакитною облямівкою!

Схоже, що страх — липкий і гдикій страх — панував тими дніми на Печерських пагорбах. «Герой! Сцена на Майдану, що вийшла відразу після відпливу від Криму» — це власної ініціативи взяти під контроль урядові установи Сімферополя чи Севастополя, принісши перемогу на тарілочці з блакитною облямівкою!

На родини, а головне — в безнадії від розуміння того, що тебе списали, полишили як непотріб, зрадили твої ж найвищі очільники, що допомоги чекати нема звідки.. Чи легко було пережити те воякам, яким заборонили до того ж застосовувати проти нападників зброю, воякам, довіра яких до перманентно клептократичної влади України була й так не надто високою?

Новітня історія не пам'ятає прикладів такої відвертої зради свого війська, тож відмітися від неї нашим «героям» буде непросто.

ВОВК В ОВЕЧІЙ ШКУРІ

Так кажуть про тих, хто, роблячи свою вовчу справу, удає із себе турботливих, безневинних і лагідних, хоч до рани прикладай. Нібито і піклуються, і на все готові задля вашого блага, як тепер російський уряд, що встановлює акциз на шкідливі для здоров'я продукти, бо як же ще відучити вас від згубних звичок: їсти чипси, пити солодку газовану воду, а головне – ниніши літрами пальмової олії? Нібито і не наркотик, але ж за вуха не відтягнеш: вживаєте його й у вигляді солодощів, включаючи борошняні вироби, і як частковий замінник молокопродуктів. Та ще й немовлят «підсаджуєте» на шкідливі молочні суміші із пальмовими жирами. То чим ж вам не подобається справжній сир пармезан, натуральні екологічні молоко, вершки чи масло? I щоб визначити якісний продукт, багато розуму не треба: купуйте все найдорожче – цукерки, тістечка, печиво, морозиво та інше, бо на здоров'ї не можна економити.

Приблизно таким могло б бути послання російського уряду до свого народу, який вперто не хоче драти про здоров'я і довголіття, тож не залишається нічого іншого, як спонукати його до цього рублем. Остання надія, що коли пальмова олія подорожчає на третину, як свого часу спиртне та цигарки, а отже, і продукти з цим вмістом, люди перейдуть на більш здорове харчування. В реальному ж житті це рішення фактично приведе до повного вимивання дешевих товарів, любов до яких широких верств населення продиктована не їхньою пристрастю до пальмової олії, а єдиною можливістю вкластися у свій куцій бюджет.

І якби уряд хоч трішечки хвилювало чиесь здоров'я, він, як мінімум, дотримувався б букв закону і пенсія та соціальні виплати з золотого зросли б не на 4 відсотки, а хоча б на офіційно визнаний рівень інфляції, що для Росії становить близько 13 відсотків, а для Криму – всі 25. Не припинилася б і закупівля для стационарів медпрепаратів іноземного виробництва, російські аналоги яких просто не працюють. Тим не мен-

ше, «турбота» обмежилася черговим подорожчанням добрий половини товарів, яке підштовхне до аналогічної поведінки і тих виробників, чия продукція реально є затратнішою й якіснішою, – вони теж піdnімуть ціни.

Подібне може відбутися і у сфері торгівлі напоями. До речі, чому є шкідливою солодка вода, ще треба розбіратися. З дитинства пам'ятаю лимонад у склянки пляшках – ніколи і ні від кого не чула про його небезпечність, як і про «Тархун», що з'явився пізніше, і нарашті у 70-х роках – незріянину «Фантус». Небезпечна солодка вода – це супутник ринкової економіки, від такої води реально і негайно починалися проблеми зі шлунком і нирками. То, можливо, замість того, щоб піdnімати ціни на «газировку» та провокувати їхне зростання і на решту напоїв, просто повернутися до перевірених часом радянських технологій? Те ж саме можна сказати і про м'ясні вироби – ото була зі справжньою турботою про здоров'я людей. Але уряд не хвилює смертобвивчий вміст так званої ковбаси, інша справа – поповнення бюджету, причому за рахунок найз nedolenіших, у яких немає іншого виходу, як харчуватися різним непотребом. Шо не день зростає і кількість донедавна благополучних громадян, які змушені економити на харчуванні.

Та все одно їхні діти просимуть тістечок (з пальмовою олією) і солодкої води, і їх не вдасться нагодувати хліблом із висівком з зеленим чаєм. Якщо про спиртне і цигарки можна сказати, що це від розбещеності, то нова група акцизних товарів направу пов'язана із виживанням. І який сенс показувати турбуватися про чиесь здоров'я, які про все це можна сказати, що, загубивши голову, за волоссям не плачуть.

Та всі ці акцизи не йдуть в жодне порівняння з тим, що відбувається в російській медицині, маю на увазі ті критичні ситуації, коли гинуть діти, батьки яких не в змозі оплатити дорогу операцію. Герої подібних сюжетів частенько з'являються в телепередачі А. Малахова «Говоримо і показуємо». Цей «екст-

реміст» і «ворог Росії» майже шопередачі дає публічного ляпаса високопоставленим лицемірам, котрі настільки переконані в своїй правоті, що навіть цього не усвідомлюють. Ім, напевне, здається, що то нормально, коли уся Росія збирає гроші на лікування дитини, а вони витрачають спільні бюджетні гроші на воєнні забави, що несуть із собою тільки горе і смерть.

До речі, не можу збагнути, з чого складається вартість операції і чому у таких випадках може йтися про мільйони рублів. Праці – кілька годин, для гонорара хірурга, анестезіолога і медсестри – це занадто, для відшкодування й амортизації інструментів – тим більше, із ліків використовується практично один наркоз. То звідки ж беруться такі фантастичні суми, чи так само «від ліхтаря», як і вартість якихось примітивних пігулок?

Хоча ринкова економіка з реальним ціноутворенням має мало спільногого, і медична послуга, швидше за все, коштує стільки, за скільки її можна продати. А коли йдеться про життя і смерть, то верхню планку й уявити важко.

Ось на телекрані з'являється двадцятьрічна дівчинка в хустинці із зав'язаними носом і ротом – через неприпустимість контакту з інфекцією. Видно тільки очі, а в них – страждання і страх, адже дівчині, як повідомив телеведучий, жити лишилося тільки місяць. Не думаю, щоб виставляти на показ своє горе відчайдуши було приемно, але як же ще заробити гроші й одержати шанс на порятунок?

І так – майже на всіх телекранах у всіх газетах, стоять скриньки у гіпермаркетах, а на вулицях – матері з простягнуту рукою – просять. А як же ми жили раніше, коли був у нас смішний генсек, який з усіма цілувається, але батьки не продавали квартири і не йшли жити на вулицю, щоб зібрати грошу на операцію дитини? Тоді я взагалі не вірила, що таке може бути, і вважала це гри- масами антимперіалістичної пропаганди. То чому ж колишні генсеки могли, а нинішні «рятівники нації» не можуть? Тоді знімайте овечі шкіри і гуляйте лісом й не дивуйтесь, якщо натрапите на мисливця.

Тамара ФЕДОРЕНКО
м. Сімферополь

ЗБИТКИ КОМЕРЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ КРИМУ СКЛАЛИ 480 МІЛЬОНІВ РУБЛІВ

Загальний збиток і прямі збитки комерційних підприємств від енергоефіциту в Криму склали приблизно 480 мільйонів рублів, стверджує «глава» кримського уряду, підконтрольного Кремлю, Сергій Аксюнов.

Така інформація була озвучена на зустрічі Аксюнова із президентом Росії Путіним у суботу 20 лютого, повідомляє прес-служба адміністрації російського президента.

При цьому Аксюнов дав, що «криза не вплинула в цьому випадку на роботу комерційних підприємств». За його словами, незважаючи

на режим надзвичайної ситуації, у грудні всі кримські платники податків заплатили до бюджету Криму належну частину своїх доходів.

«Завдяки такій консолідований роботі 2015 року бюджет Криму отримав 31 мільярд рублів податкових і неподаткових надходжень, що становить 110 відсотків до затвердженого плану надходжень. Левову частину склав податок на доходи фізосіб, порівняно з 2014 роком залучається збільшена сума зборів – 40 відсотків, тобто динаміка всюди позитивна», – сказав Аксюнов.

ПУТИН ПОПРОСИВ КРИМЧАН «ЩЕ ТРОХИ ПОТЕРПТИ»

Президент Росії Володимир Путін на зустрічі з «главою» кримського уряду, підконтрольного Кремлю, Сергієм Аксюновим заявив, що кримчанам треба «потерпіти ще трохи». Про це Путін сказав під час обговорення ситуації щодо енергоефіциту на півострові.

За його словами, друга черга енергомосту з Кубані до Криму може бути введена «до 1 травня або достроково».

«Потрібно ще потерпіти трохи, думаю, що

колеги впораються до 1 травня точно, а, можливо, і раніше», – цитує Путіна російське агентство ТАСС.

У відповідь Сергій Аксюнов запевнив, що кримчани «з терпінням і розумінням ставляться до того, що сталося». «1 травня (введення другої черги енергомосту) є у плановому графіку. Думаю, що, як завжди, за вашої підтримки вони зроблять що робити раніше», – зазначив Аксюнов.

КРИМЧАНИ ШИКУЮТЬСЯ У ЧЕРГИ НА БЕЗКОШТОВНИЙ ПРИЙОМ ДО КРАСНОДАРСЬКИХ ОФТАЛЬМОЛОГІВ

Кримчани штурмують дитячу поліклініку Керчі, де ведуть прийом фахівці краснодарської філії федерального Центру мікрохірургії імені академіка Федорова. Офтальмологи протягом тижня відбирають групи людей для безкоштовного лікування в Краснодарі. На консультацію за попереднім записом щодня приходять не лише жителі Керчі, а й мешканці інших міст Криму.

«Я приїхала з Алушти, на вулиці таксі чекає. Мені сказали, що сьогодні останній день прийому. Стоялимо до останнього», – розповіла кореспонденту «Крим.Реалії» одна з жінок.

Для тих, кого відбрали для подальшого лікування в стаціонарі Краснодара, обіцяють організовувати також безкоштовний трансфер до клініки від порту Кавказ. Хворих із хронічними захворюваннями просять брати з собою запас ліків: перебування в клініці триває від чотирьох до десяти днів.

Саме обстеження і лікування проходять у рамках Федеральної програми обов'язкового медичного страхування, кажуть лікарі.

Потрапити в групу майданчиків пацієнтів Краснодарського центру непросто. Багатьох у проведенні високотехнологічних операцій за страховим полісом відмовляють, стверджуючи, що «можна ще потерпіти». Або

повідомляють про можливість платного лікування, яке в окремих випадках сягає декількох десятків тисяч рублів.

Ажотаж навколо безкоштовної консультації краснодарських офтальмологів виник через проблеми з отриманням медичної допомоги на півострові. Після 2014 року більшість видів лікування для кримчан стали недоступними: в місцевих медичних установах їх часто не пропонують, а потрапити до звичних лікувальних центрів Одеси, Києва чи Харкова практично неможливо, та їх за рекомендаціями, виданими лікарями медикою України, в Криму лікувати відмовляються, вимагаючи російські направлення.

Жителі півострова, яким необхідно вузькоспеціальне лікування, часто не знають, куди звернутися за його отриманням і як це здійснити в рамках страхової російської медицини. А розчинки великих клінік і медичних центрів Росії для багатьох є непосильними.

Наприкінці минулого року через черги в поліклініках і брак лікарів у Керчі вишикувалися черги в мобільний шпиталь МНС, який був розгорнутий біля центрального стадіону. Люди годинами чекали на морозі, спілівачуючись на безкоштовний рентген або консультацію вузьких фахівців.

ua.krymr.com

КРИМСЬКІ КОНТРАСТИ

Сімферополь, вулиця Карла Лібкнехта, наші дні. Ліворуч – віконце редакції кримсько-татарської газети «Къырым», яка, здається, вже зовсім витіснена з інформаційного простору Криму. Праворуч (і це буквально навпроти, через вулицю) – офіс «Русської общини Крима» з двоголовим бронзовим символом на кованих воротах. Чи варто щось коментувати? Додамо хіба, що українські газети й «община» в Криму взагалі попідтинию сиротами пішли, нема де притулитися, щоб якийсь український захід провести.

Але про що мова? Який захід?! Більше трох – не збірися!

Фото В. КАЧУЛИ

КАБМІН ЗАБОРОНИВ КРИМЧАНАМ ЗАБИРАТИ З ОКУПАЦІЇ ВЛАСНІ РЕЧІ

ПЕРЕСЕЛЕНЦЯМ З ОКУПОВАНОГО КРИМУ НЕ ДОЗВОЛЯЮТЬ ВИВОЗИТИ ЇХНЄ МАЙНО І НЕ ДАЮТЬ КРЕДИТІВ, щоб вони могли придбати нове

Сьогодні мова про те, як Кабмін, забороняючи торгівлю із тимчасовою окупованою Кримом, заборонив кримчанам вивозити з окупованої власне майно: побутову техніку, меблі, посуд тощо.

17 січня 2016 року набула чинності постанова Кабінету Міністрів України № 1035 про заборону поставок товарів до Криму. Цим документом забороняється провозити з Криму на материк крам та власні речі — з собою можна взяти тільки предмети, зазначені в 370 статті Митного кодексу України, всього 23 найменування.

Ось цей список (фото унизу). Його сфотографував 16 лютого 2016 року на пункті пропуску через адміністративний кордон між материковою Україною та Кримом колишній мешканець Керчі, вимушений переселенець Микола Войтенко.

У вересні 2015 року його родина переїхала з Криму в Ірпінь. Забрали найнеобхідніші речі. Дніми він знову поїхав до свого будинку в Керчі, щоб вивезти те, що родині необхідне.

«Поклав у багажник кухонний посуд, комп’ютер сина та свій будівельний інструмент, яким заробляю на життя: дриль, перфоратори. Все із явними слідами використання. О дев’ятій приїхав на пункт пропуску. Росіяни пропустили, але попередили, мовляв, на українському у вас будуть проблеми, не пропустять, — розповідає Микола. — Ми ще обурися, як це — наші і не пропустять!».

Український прикордонник заглянув до Миколи у багажник, побачив будівельний інструмент, зазначив, що такого немає серед 23 найменувань переліку, отже, він машину через кордон не пропускає. Видав відповідну постанову.

«Найбільше шкода сина, — каже Микола. — Ми йому той комп’ютер подарували на 13 років, він його так чекав. Я прикор-

донника і вмовляв, і благав, і пояснював, що ці речі потрібні для роботи, але він сказав, що не хоче втратити свою роботу, тому нас не пропустить. І я такий не один був, стояла ціла черга таких, кого також завернули. Поряд зі мною стояло двоє кримських татар, у них в багажнику виявили чотири покришки. І також не пропустили».

Родина Войтенків переїхала з Керчі до Ірпеня в вересні 2015 року з двома дітьми та бабусею. Хотіли одразу після «референдуму», але сімейні обставини примусили відтермінувати переїзд.

У Криму залишився будинок, який вони тільки добудували.

«Якісі необхідні речі ми одразу забрали, — розповідає дружина Миколи пані Наталя. — Недешеві нові меблі за копії вимушенні були продати, тому що знали, що їх вже не заберемо — тоді почалася заборона на рух вантажівок з Криму. Я питаю в прикордонника (Наталя їхала з чоловіком), чи можна мені, наприклад, забрати з Криму свій холодильник, бо він в нашу легкову машину вліз. Він каже, що також не можна. Розумієте, ключки для гольфу можна, спорядження можна. Моїй мамі потрібне альпіністське спорядження? Й� швейна машинка та її каструлі потрібні!».

Найобразливіше, кажуть Войтенки, саме за дітей.

«Ми вчили дітей любити свою країну, вони дуже важко пережили окупацію та виїзд з Криму, втратили друзів. І дуже важко було розповідати, чому ми не привезли їм їхні речі та комп’ютер. Донька прийшла додому і син її із сльозами в очах каже: ти знаєш, що це наші українці не пропустили!» — згадує Наталя.

Свої речі Войтенків вимушенні були повернуті в Крим. Тепер думають, як назбирати грошей на необхідне, при тому, що в Миколи навіть нема інструменту для роботи.

Найсмішніше, розповідає Наталя Войтенко, що коли вони хотіли взяти кредит, щоб купити необхідні речі хоча б вже в розстрочку, їм і його не дали, тому що вони — нерезиденти. При тому, що в Наталі є довідка вимушено переміщеної особи.

Продати свій будинок у Криму, щоб купити на вільній частині України своє житло, кримські переселенці також не можуть, бо всі фінансові операції в окупованому Криму вважаються незаконними. І навіть якщо доведені до відчая люди підуть на «злочин» і продадуть будинок чи квартиру, гроші їм також доведеться вивозити потай. А меблі, побутову техніку, картини, посуд — все, що вони роками збирали до свого дому з радістю та любов’ю, доведеться чи залишити, чи продати.

Take враження, що кримчан, які полішають власні домувки не тому, що війна, не тому що стріляють і вулицями вештаються п’яні бойовики, а виключно за патріотичними мотивами, ніби карають за їхню відданість. Примушують залишатися в окупації.

Заборона перевезення товарів з окупованої території та в зворотному напрямку — то добре, але хіба не можна якось

Патріоти України з Керчі — Наталя та Михаїл Войтенки

диференціювати товари та речі, що їх перевозять переселенці? Видно ж, коли це товари, а коли людина перевозить те, що в неї вдома було. Нехай переселенці для цього пред’являтимуть довідки про статус ВПЛ, показують свої сторінки в соцмережах, щоб було видно, що вони — не сепаратисти...

Уявіть, як це, коли ти вимушений поїхати зі свого рідного міста, змінити власну квартиру на орендовану, так ще й те, що в тебе в дому було, не маєш права собі забрати. Ось стаття 370, згідно з якою кримчанин-переселенець може вивезти: півлітра парфумів, білизну та одяг, «що мають суто особистий характер, призначенні виключно для власного користування і мають ознаки таких, що були у користуванні», особисті прикраси, особисті ліки, дитячий візок, інвалідний візок, переносний проектор з обґрунтованою кількістю діапозитивів, біонель, пейджер (ви серйозно?!), друкарська машина, комплект спорядження для гольфу (повний перелік дивіться нижче).

У громадській організації «Правозахисна група 20 лютого», яка наразі судиться із Мін’юстом за скасування знущаальної постанови, пояснюють причину появи цього «переліку Шиндлера».

Постанову № 1035 було прийнято Кабінетом Міністрів на вимогу активістів громадянської блокади Криму. Уряд доручив Мінінфраструктури підготувати документ, який регламентував би ці питання.

I чиновники, піднявши нормативну до-

кументацію, не знайшли нічого крашого за положення Закону України «Про вільну економічну зону Крим», де йдеться про те, що Кабмін має право вводити обмеження на поставки певних товарів на тимчасово окуповану територію. І Кабмін, замість того, щоб обмежити поставки, дозволивши перевозити все, крім певного переліку, заборонив провозити все, крім певного переліку.

Інакше кажучи, замість того, щоб скласти перелік заборонених до ввезення речей та товарів, Кабмін заборонив ввозити все, крім товарів соціального значення (хліб, муга тощо) та речей з переліку статті 370 Митного кодексу України.

Чому обрали саме перелік 370-ї статті з усіма цими пейджерами та біонелями?

«Ця стаття в усьому цивілізованому світі називається статтею туриста, — пояснює виконавчий директор громадської організації «Правозахисна група 20 лютого» Дмитро Незвінський. — Вона спрошує подорож туристів по світу, щоб вони постійно не оформляли митні документи на свої речі, будь придуманий такий стандарт. Це парадоксально, що коли Кабмін передбачав перелік товарів, які дозволяється перевозити з Криму і в Крим, він застосував саме цю статтю. Тобто юридично Україна, в особі Кабінету Міністрів, вважає кримчан, які виїжджають з Криму на материк, туристами».

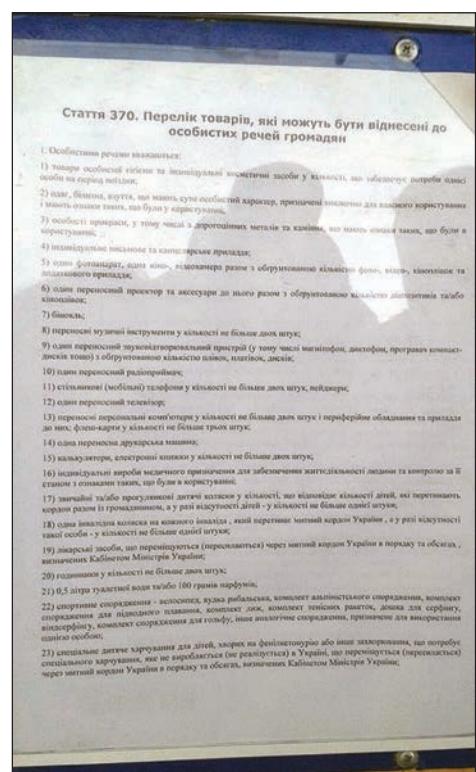
Можна було б розширити перелік статті 370 і прийняти нормальний документ, але для цього треба було розміркувати, напрукувати, влаштовувати громадські слухання із переселенцями та дізнатися їхню думку. Цього, каже Дмитро, ніхто не робив.

«Наразі ми маємо антилюдську постанову, з якої сміються всі міжнародні правозахисники. Ми намагаємося оскаржити її в суді, сьогодні відбулося чергове засідання. Суддя з того, як веде себе колегія суддів і відповідач (інтереси Кабінту як відповідача захищає Мін’юст), вони зацікавлені затягувати цю справу, — розповідає Дмитро. — Ми налаштовані серйозно та дійсно до ЄСПЛ.

З тимчасово окупованого Криму з початку окупації виїхали, за офіційною статистикою, 21 тисяча 775 осіб. За неофіційною — близько 60 тисяч.

Законних шляхів вивезти з Криму своє майно в них наразі нема.

<http://spec.depo.ua>

Стаття 370. Перелік товарів, які можуть бути віднесені до особистих речей громадян

1. Особистими речами вважаються:

- 1) товари особистої гігієни та індивідуальні косметичні засоби у кількості, що забезпечує потреби однієї особи на період поїздки;
- 2) одяг, білизна, взуття, що мають суто особистий характер, присвячені використанню відомості;
- 3) особисті прикраси, у тому числі з дорогоцінних металів та каміння, що мають ознаки таких, що були в користуванні;
- 4) індивідуальне письмове та канцелярське приладдя;
- 5) один фотоапарат, одна кіно-, відеокамера разом з обґрунтованою кількістю фото-, відео-, кіноплівок та додаткового приладдя;
- 6) один переносний проектор та аксесуари до нього разом з обґрунтованою кількістю діапозитивів та/або кіноплівок;
- 7) біонель;
- 8) переносні музичні інструменти у кількості не більше двох штук;
- 9) один переносний звуковідтворювальний пристрій (у

тому числі магнітофон, диктофон, програвач компакт-дисків тощо) з обґрунтованою кількістю плівок, платівок, дисків;

10) один переносний радіоприймач;

11) стільникові (мобільні) телефони у кількості не більше двох штук, пейджери;

12) один переносний телевізор;

13) переносні персональні комп’ютери у кількості не більше двох штук і периферійне обладнання та придатки до них; флеш-карти у кількості не більше трьох штук;

14) одна переносна друкарська машина;

15) калькулятори, електронні книжки у кількості не більше двох штук;

16) індивідуальні вироби медичного призначення для забезпечення життєдіяльності людини та контролю за її станом з ознаками таких, що були в користуванні;

17) звичайні та/або прогулянкові дитячі коляски у кількості, що відповідає кількості дітей, які перетинають кордон разом із громадянином, а у разі відсутності дітей — у кількості не більше однієї штуки;

18) одна інвалідна коляска на кожному інваліда, який перетинає митний кордон України, а у разі відсутності такої особи — у кількості не більше однієї штуки;

19) лікарські засоби, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України в порядку та обсягах, визначених Кабінетом Міністрів України;

20) годинники у кількості не більше двох штук;

21) 0,5 літра туалетної води та/або 100 грамів парфумів;

22) спортивне спорядження — велосипед, вудка рибальська, комплект альпіністського спорядження, комплект спорядження для підводного плавання, комплект лиж, комплект тенісних ракеток, дошка для серфінгу, віндсерфінгу, комплект спорядження для гольфу, інше аналогічне спорядження, призначене для використання однією особою;

23) спеціальне дитяче харчування для дітей, хворих на фенілкетонурію або інше захворювання, що потребує спеціального харчування, яке не виробляється (не реалізується) в Україні, що переміщується (пересилається) через митний кордон України в порядку та обсягах, визначених Кабінетом Міністрів України;

24) інші товари, призначенні для забезпечення повсякденних потреб громадянина, перелік і гранична кількість яких визначаються законами України.

КИЇВСЬКИЙ ПАТРІАРХАТ У СОФІЇ.

ІСТОРИЧНО ОБГРУНТОВАНЕ РІШЕННЯ

**УКРАЇНСКА ЦЕРКВА ПОВЕРНУЛАСЯ В СОФІЮ
ЧЕРЕЗ 330 РОКІВ ПІСЛЯ ПОЧАТКУ АНЕКСІЇ
МОСКОВОЮ МИТРОПОЛІЇ УКРАЇНИ**

21 лютого 2016 року у церкві Тепла Софія в Національно-му заповіднику «Софія Київська» Українська православна церква Київського патріархату відслужила літургію.

Цю новину можна подати по-іншому. Через 330 років і півроку після початку анексії Москвою української митрополії у Софію повернулася українська церква. Це було спільним рішенням президента й уряду, які не мають на цей рахунок взаємного суперництва, але переслідують одну едину мету — допомогти становленню прииженої розколом Української Церкви. На літургії у Трапезній церкві (або Теплій Софії) були присутні заступник голови Адміністрації Президента Ростислав Павленко і представники апарату Міністерства культури. Відомо також, що після панахиди за жертвами Небесної Сотні, що пройшла напередодні, патріарх Філарет у вузькому колі подякував президенту за допомогу в тому, що Тепла Софія була передана Київському патріархату. Ця передача викликала критику музеїв співробітників, пам'яткохоронної бюрократії та священноначалії Московського патріархату. Мені у соцмережах навіть довелося забанити деяких працівників культурної сфери за дуже некультурні висловлювання на адресу церкви.

«Квартирне питання» (атим більше, якщо це не квартира, а баркова будівля церкви для мешканців музеїв) псує пам'яткохоронців на всіх рівнях, чи то дозвіл на будівництво у буферній зоні, встановлення там реклами, чи необхідність розділити музей із церквою.

У цьому матеріалі ми написали про те, як саме почалося відторгнення Київської митрополії.

Але сьогодні ми хочемо розставити крапки над «ї» й відповісти на всі запитання та претензії, що виникли до влади й Київського патріархату. Отже...

ЧОМУ КИЇВСЬКИЙ ПАТРІАРХАТ, А НЕ МОСКОВСЬКИЙ?

Проникнути в Софію протягом двох десятків років хотіли всі православні конфесії. Мені завжди важко писати про православні конфесії у множині, адже роз'єднані церкви — одна з наших драм. Держава завбачливо не пускала нікого. У цьому була своя логіка: нехай спочатку об'єднаються, а потім подивимося. Всі президенти щодо церков використовували принцип: всім сестрам по срежках. Президент Ющенко, щоправда, задекларував курс на створення Єдиної помісної церкви, навіть досяг візіаності цієї ідеї, але реальні кроки щодо об'єднання були заблоковані з подачі Москви.

Ситуація змінилася після початку російської агресії в Україні. Священноначаліє Української православної церкви Московського патріархату Рафаїл (Заборовський), який

хату на рівні риторики фактично виступило єдиним фронтом з окупантами. Ми писали про це ось тут і тут.

У такій ситуації громадськість, політикум, активістів, паству хвилювало не те, кому належатиме Софія, а чому національні святині України, Лаври взагалі належать церкві, яка солідаризується з агресором? Якщо однією з релігійних головних тем минулого року було — як забрати у Московського патріархату Києво-Печерську лавру, то однією з головних перших тем року, що настав, стало служіння літургії в Софії. І мушу сказати, що обурення висловили тільки музейники. Навіть ті активісти, хто дуже любить поштовхати Міністерство культури, промовчали. Всі розуміють, що в Софії все одно рано чи пізно буде служити церква, і всі розуміють, що логічно, аби там служив Київський патріархат.

А ви уявіть, як би за це рішення проголосували ті, хто найбільше вкладав у Софію? За яку конфесію проголосував би гетьман Мазепа? За Московський патріархат, думаєте? Тим більше в його нинішньому вигляді. Йдемо далі...

Ту саму Трапезну (це приміщення містило і трапезну, і храм), за яку зараз б'ються музейники, побудував митрополит Варлаам Ванатович, якого потім десять років гноїли у в'язниці російські монахи. Який патріархат обрав би? А можливо, що церкву віддав би Москві наступний після нього митрополит Рафаїл (Заборовський), який

ніжно опікав Могилянку? Дорогі мої, возлюблені у Христі і невозлюблені товариши, з Софією рано чи пізно все одно довелося б визначатися. Туди зайдла б церква, можна уточнювати в яких частках з державою, але зайдла. Тому що це справедливо, і тому що це належало церкві. І нині визначитися, яка саме церква зайде, — це дуже вчасно. А що стосується Московського патріархату, який виступив з різкими заявами, то у них була б можливість зайдти в Софію. Але тільки рука об руку з братами з КП. Я була б рада, щоб у вітві, будь то Великий Софійський собор або Трапезна, спільно служили священики чи єпископи обох патріархатів. Але, на жаль, церковні начальники УПЦ МП вчать ненавидіти українських «розкольників». А раз так, то сьогодні священноначаліє УПЦ МП має право тільки на одне бажання: придбати за рахунок бюджету квіток у Москву і вирішити на духовну батьківщину, давши нам спокій.

ЧИ ШКОДИТЬ СЛУЖІННЯ ВУДІВЛІ ХРАМУ?

Наступне запитання: чи шкодить храму літургія. Наприклад, Трапезному храму Києво-Печерської лаври літургія точно не шкодить. Ну, він і молодше Трапезної Софії років та на 150. Але якщо говорити в цілому про спроможність церкви дбати про храм, то, безперечно, церква вміє дбати. Києво-Печерська лавра — яскравий тому приклад. Церква відбудувала її шикарно, і з музеєм відносини у них були хороши. Адже спостерігачів, журналістів дратували не погані долягяд за Лаврою, а мерседеси в Лаврі, її зрошення з Януко-

вичем, а зараз її служіння Москві. Але якщо говорити про господарську частину, то прямо скажемо, що Лавра доглянута. Мені в паблику написали про законсервовані фрески Трапезної Софійського собору. Це, взагалі, дивина. Ранніх фресок там не могло бути, храм пізній. Чому ці розписи законсервовані? Не знаю. Але в Кирилівській церкві питання вирішується так, що там просто не дозволяють запалювати свічки.

Це — те питання, яке може вирішуватися під час служіння.

Трапезна — розкішна будівля з дивною архітектурою,

східовою баштою, чудовим декором, ліпниною, орнаментами. Вона — чудова. Але всередині там ніколи не було цікавих музеїв експозицій (хай вибачать мене співробітники Софії, всі її експонати можна перенести у скриньку, фрагмент підлоги візьміть під скло). Туристи нічого не втратять. Але водночас для Київського патріархату цей дозвіл — теж виклик. Священноначаліє має показати, що вміє дбати про святыни. І якщо потрібно буде відмовитися від світівок (за всієї їхньої рентабельності) заради збереження стін, то треба відмовитися. Служіння КП в Софії — і заслуга, і удача. Але це її відповідальність. Ваш будь-який промах і помилка у користуванні храмом будуть фіксуватися нерелігійними людьми та ставати темою публікацій.

Я переглядаю фото з першої літургії у Трапезній. Величезна кількість людей. Жодна музейна виставка тут стільки не збирала. Як тонко помітила одна моя колега, храм став дихати молитвою.

Лана САМОХВАЛОВА

«Укрінформ»

ВЛАДИКА КЛІМЕНТ: «БУДУ НА СВОЇЙ КАФЕДРІ ДО СМЕРТІ, ЯК БИ ТЯЖКО НЕ БУЛО»

Архієпископ Сімферопольський і Кримський (УПЦ Київського патріархату) Клімент не залишить півострів і керуватиме Кримською єпархією УПЦ КП до кінця життя. Таку заяву він зробив у відеоподкасті «Незламні» медіа-проекту «Голос Криму».

«Жодної думки щодо переїзду на материк в мене не було, я й жену такі думки. Бо якщо я зроблю якийсь крок у бік материкової України — це буде зрада відносно Бога. Господь через покладання рук Святішого Патріарха Філарета і моїх співбратів-єпископів поставив мене єпископом Кримської кафедри, і призначення давалося на Кримську кафедру. І згідно з Апостольськими правилами, правилами Вселенського Собору, хочу я цього чи ні, як би не було тяжко чи легко, до смерті мушу бути на своїй кафедрі. Якщо раніше смерті залишаю кафедру, я — зрадник перед Богом», — сказав владика Клімент.

«Все, що залежало від мене як від правлячого архієрея УПЦ КП і від моїх священиків, ми зробили правильно. Якби ми припустилися будь-якої помилки, нас би вже давно ліквідували, і нас би вже не було в Криму. Ми зберегли єпархію, церкви, віруючих», — додав він.

Зокрема, владика Клімент згадав про захоплення української військової частини у селі Перевальному Сімферопольського району, на території якої розташувався храм УПЦ КП, в березні 2014 року, і про те, як загарбники погрожували йому зброяю. «Підійшовши до частини, я поспілкувався з нашими хлопцями, благословив їх, потім розвернувся обличчям до нападників. Сказав: «Спочатку розстріляйте мене, а потім — моїх хлопців, яких я прийшов захищати. Це — мої військові, нашої армії, української. І хай весь світ побачить, як ви розстріляли православного архієрея», — розповів він.

<http://voicecrimea.com.ua/main/video/tv/nezlamni/nezlamni-vladika-klyment.html>

КАСЯНІВ ДЕНЬ — РАЗ НА ЧОТИРИ РОКИ

І чого тільки не говорять про Святого Касяна, день якого припадає на 29 лютого, тобто раз на чотири роки! Наприклад, таке: «І чого ти дивишся на мене Касяном!..», «На Касяна не виходь з хати, бо неодмінно натрапиш на лиху», «У тебе брови, мов у Касяна...» (його порівнюють з Вієм). Та все це побрехеньки, не вірте цьому.

Хоча Касян таки «приводить високосний рік», який вважається невдалим не тільки за народними повір'ями, астрономічні спостереження підтверджують, що на цей період припадає активізація сонця, яка негативно впливає на життєдіяльність людини, її здоров'я.

Тих, хто народився у Касяновій день, вважають невдахами, бо, мовляв, навіть своє день народження не можуть належно відсвяткувати. І це пусте! Потрібно дякувати Богові за кожен прожитий день. Твоє народження (коли воне не припало) — також Дар Божий. Тим паче, українці — народ щедрий, добрий. Тож тих, хто народився 29 лютого, будь-кого привітують — чи напередодні, чи днем опісля.

Все ж про Касяна склали безліч легенд. Зокрема, говориться, що Господь покарав Святого за надмірну чепурність, пихатість, неробство, небажання допомогти людям і приставив йому Святого Миколая, якого вшановують двічі на рік: 19 грудня і 22 травня. Ось найпопулярніший сюжет. Покликав Господь до себе Миколая і Касяна. Касян одягнув найкраще вбрання і прибув без запізнення. Тільки Чудотворець Миколай десь забарився. А коли прийшов, то весь у брудному одязі: він то воза допомагав господарю витягнути з болота, то бурю на морі втихомирював, щоб корабель з пасажирами не потонув, то подарунки діточкам розносив, то допомагав сліпому річку перейти, ще щось допоміг по господарству якійсь вдовиці... А Касян цього робити не захотів, бо боявся одяг забруднити та запізнатися на зустріч до Господа. Тому Господь постановив: кожен тримає шану по своїх ділах! І без нарікань на Всешильного!

Легенди легендами... Насправді ж, Святий Іван-Касян аж нік не заслугував такої «народної зневаги». Він за походженням — римлянин, пресвітер Малісійський, видатний церковний діяч кінця IV — початку V століття, учень Святого Отця Церкви Івана Золотоустого. Коли той зазнав безпідставних гонінь і був відправлений на заслання, Касян не зрікся свого учителя. Крім того, Касян одним з перших заснував чернечество на Заході. За бездоганність свого аскетичного життя заражаваний до лицу Святих.

Повторимось: українці — народ добрий, ширий, милостивий, навіть придумав для Касяна легенду-алібі на противагу першій. Отож він цілих чотири роки сидить над чортом і б'є його кувалдою по лобі, аби у того не було можливості обдумувати свої лиходійні плани, як нашкодити людям. І тільки раз на чотири роки Святий Касян дозволяє собі відпочинок. Іде до церкви і просить у Господа додати йому сил далі боротися з нечестивцем. А наступного ранку знову береться до справи. Тому Господь навіть виділив Касянові окремий день для відпочинку. Ця легенда, погодьтесь, куди «симпатичніша»...

**Підготував
Taras LEXMAN,
журналіст**

ІВАН СІРКО – КОЗАЦЬКИЙ ХАРАКТЕРНИК

Кошового отамана Запорозької Січі Івана Сірка не раз, ще за життя героя, називали характерником, вовкулакою, людиною, яка товарищую з нечистою силою, бо за повір'ями ні стріли, ні кулі його не брали, а ворожа шабля відскакувала від тіла Івана Сірка. А якими подвигами він насправді прославився, що заслужив таку шану?

Іван Сірко з картини І. Рєпіна «Козаки пишуть листа турецькому султану»; могила І. Сірка в с. Капулівка на Дніпропетровщині

Іван Сірко належав до видатних політичних діячів і козацьких полководців України, був учасником морського походу запорозьких козаків на чолі з Богданом Хмельницьким – штурмував турецьку фортецю Трапезунд; брав активну участь у Визвольній війні українського народу у 1648–1654 роках.

У середовищі українського козацтва Іван Сірко мав високий авторитет. Козаки спочатку обрали його вінницьким полковником. Після драматичних подій 1660 року й укладення гетьманом Юрієм Хмельницьким трактату з Польщею, згідно з яким Україна знову поверталася під її владу, Іван Сірко подався на Запорожжя, щоб продовжити визвольну війну.

Протягом 1663–1680 років козаки вісім разів обирали його кошовим отаманом. (Кошовий отаман обирається щороку).

Запорожці під проводом Івана Сірка здійснили 100 походів на Кримське ханство і Туреччину, визволили десяток тисяч бранців. Турки назвали його «урук-шайтан» – чорт. Ще за життя його постать оповили легенди. Султан навіть наказав підданним, щоб у мечетях молилися за смerte Івана Сірка. Вороги лякали ним дітей...

Козацький ватажок неодноразово брав участь у повстаннях проти царських воевод. А під час селянської війни 1670–1671 років у Росії Іван Сірко разом з правобережним гетьманом Петром Дорошенком листувався зі Степаном Разіним і домовлявся про спільні воєнні дії. Ці звязки стали причиною того, що у 1672 році царський уряд арештував Івана Сірка та відправив на заслання у Сибір. Вороги лякали ним дітей...

Пам'ятник Івану Сірку в Харкові

до Тобольська. Запорожці негайно відрядили до Москви посольство з проханням (можливо, з вимогою) звільнити Івана Сірка. Цар змушений був поступитися.

Повернувшись на Січ, Іван Сірко здійснив ще 55 походів на Кримське ханство. Число легенд про кошового отамана тільки зростало.

Помер він 1 серпня 1680 року. Поховали Івана Сірка поблизу села Капулівка на січовому цвинтарі над Дніпром. Уже в радянські часи прах перенесли подалі від Каховського моря. На місці перепоховання спорудили пам'ятник.

Підготував Тарас ЛЕХМАН

НАДГРОБКИ РОЗКАЖУТЬ БАГАТО...

Якщо з якоїсь причини краєзнавцю недоступні архіви, він може мати майже вичерпну інформацію про регіон, відвідавши місцевий цвинтар. Якщо цвинтар старий, вважайте: вам особливо пощастило! Варто лише не полінуватися вивчити написи на хрестах та надмогильних пам'ятниках. А ще варто звернути увагу на те, наскільки доглянуті могили, дешеві чи дорогі надгробки, та якою мовою виконані написи. Для прикладу візьмемо цвинтар Таращі – невеликого районного містечка, яке розташоване на півдні Київщини, практично в центрі України.

ПОЛЯКИ ПРОТРИМАЛИСЯ ПОНАД СТО РОКІВ

Частина цвинтаря заросла кущами і чагарниками – доглянуті могил там небагато. Виявляється, в цьому місці багато поховань 1932–1933 років. Багато людей тоді вмирало... Тож по декуди й нашадків, які могли б доглядати за могилками, не лишилося. Спробував аналізувати, якою мовою здебільшого виконувалися написи. Швидко вивчив закономірності: наприкінці XIX і на початку ХХ століть переважала російська. Є декілька написів польською. Останні «польські» поховання датовані 1908 роком. Можливо, були й пізніші, але не збереглися. Мимоволі позаздрив полякам: польськість притрималася понад сто років! З 1793 року ця частина Кіївського воєводства відійшла до Росії, але попри таку ось тривалу і неминучу русифікацію, поляки притрималися довгенько. Але, обходячи старий цвинтар, звернув увагу: на новенькому й ошатному надгробку Михайла (1903–1971) та Олександри (1903–1998) Ходзіцьких (прозвище явно польське!) нашадки вирізьбили православний хрест та й усі написи зробили українською.

ПРИЗВИЩА СВІДЧТЬ ПРО ЕТНІЧНІ КОРЕНІ

Про що говорять прізвища: Поліщук, Подольський, Запорожець?

ТАРАЩАНЦІ ДО РЕВОЛЮЦІЇ МАЛИ ДЕЦЬО ІНШІ ІМЕНА
Звісно, тиск на українців в умовах Російської імперії був значно сильнішим, ніж на поляків. Якщо ідентичність останніх ще сяк-так консервував католицький костьол, то православна церква намагалася якомога швидше переробити українців на росіян. А ще звернув увагу, що на старих надмогильних пам'ятниках тогодчасні імена суттєво відрізняються від нинішніх. Якщо людина народилася до 1917 року, то у неї був великий шанс прожити все життя Дем'яном, Устимом, Агапієм, Міною, Анфимом, Трохимом або ж (якщо це жінка) Палагеєю, Килиною, Єфросинією, Параскою... Це вже потім побільшало таких імен, як Петро, Микола, Михайло, Сергій, Андрій, Юрій або ж Оксана, Олена, Валентина, Наталія... Прізвища теж видозмі-

нилися. Сотнichenko – це хто? Син чи внук сотника. Але й дотепер таращанці найчастіше вимовляють це слово як «Сотнichenko». Напис на хрести «Атаманенко-Крепак Ефросинія Назар'євна (1889–1934)» також свідчить про певний ступінь зросійщення корінного люду. Звісно, мало би бути: «Отаманенко-Крепак», адже це суттєво українські прізвища. Але що вже тут поробиш, коли ми сотні років жили під Росією? Якщо нашадків отаманів і сотників ставали кріпаками, то перейменувати прізвище «Крепак» на «Крепак» – простіше простого.

УКРАЇНСЬКИЙ ПАТРІОТИЗМ ЗРІС У 90-ТІ РОКИ

Українські написи з'являються на похованнях, починаючи з 1929 року. Іх не так вже й багато: максимум 40%. І це попри те, що не менш 90% населення Таращі розмовляло українською або ж володіло нею. Очевидно, в попередні десятиліття значна частина таращанців мала певні мовні комплекси. Адже деякто українська була розмовною, але не державною. Більш універсальною вважалася російська. Аще існувало певний страх бути звинуваченим в «українському буржуазному націоналізмі». Мовляв, говорити українською ще можна, а ось зробити українським напис на могилі батька чи матері – це вже серйозніше... І все ж 30–40% таращанців навіть тоді вибирали рідну мову. Були сентиментальнішими від інших? А може, патріотичнішими, сміливішими? Тепер уже непросто відповісти на це запитання – хіба що місцеві краєзнавці проведуть масштабне опитування родичів.

* * *

Зміни намітилися наприкінці 80-х років. Уперше за роки радянської влади майтник хитнувся у бік української мови. А після проголошення Незалежності фактор страху взагалі відійшов у минуле. За короткий час відсоток українські напис на могилах наблизився до 90%. Приблизно стільки ж місцян тепер розмовляють українською. Нерідко можна побачити, як поряд кілька могил,

що належать одній родині, а мови на них – різні. Більш давні написи – російською, а поряд українські – більш пізні. Ось поряд три поховання: батько «Росинський Трофим Данилович» – помер у 1979 році. Епоха застою, пік русифікації. Але син вже – Росінський Степан Трохимович (помер у 1994 році) та й на могилі внука Сергія Степановича, померлого в 2003 році, також українівський надгробок. Мало того, українська мова присутня навіть на пам'ятнику одного з нашадків австрійського короля! Це здається майже неймовірним, але фото підтверджує: «Кустовська Оксана Савівна – правнучка Франца Йосифа I Габсбург-Лотринген, імператора-короля Австро-Угорщини».

кий полк. Дружинами драгунів становили місцеві українки, але прізвища новоутворених родин були вже російськими. А друга хвиля була вже після війни. Приїжджих тоді було не так вже й багато, бо в місті не було ні великих заводів, ні машинобудівництва. Тому їхали сюди лише радянські чиновники, партійні працівники та колишні фронтовики, які знайшли на полях війни дружин-українок... У більшості своїй вони до кінця днів розмовляли російською, але діти їхні вже знали дві мови.

* * *

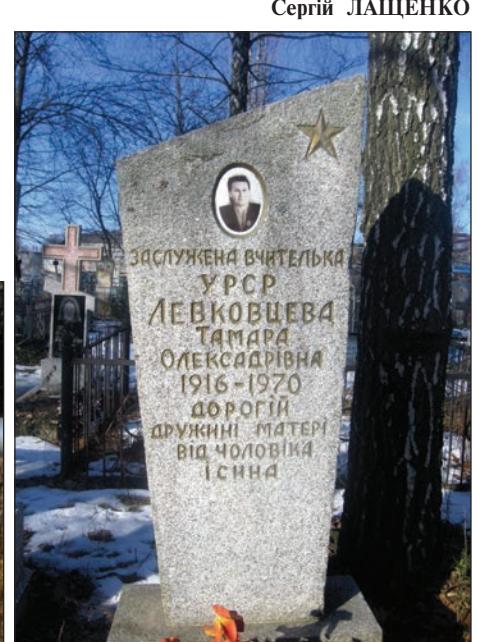
Про рівень інтеграції росіян в життя таращанського краю говорять українівські написи на надгробках: «Орехова Євгенія Єфремівна (1896–1978)». Нагадаю, що драгунський полк стояв у Таращі з 1895 року. То може... Чи це лише випадковий збіг? Або ось: «Платонов Олексій Іванович (1915–2008) Сумуємо, пам'ятаємо, рідні». Платонов міг би бути й учасником Другої світової. А найкрасномовнішим є напис на хрести при вході до цвинтаря: «Світла пам'ять Кузнеців – Аксенії, Наталії, Івану, Меланії».

Таращанці пам'ятають найкращих. А найкращі тут рано чи пізно стають українцями. Ще б пак – на таких чорноземах!

* * *

...Завершуючи свою мандрівку в минуле, я не міг не зупинитися біля дуже дорогої мені пам'ятника з написом: «Заслужена вчителька УРСР Левковцева Тамара Олександровна (1916–1970)». Тамара Олександровна викладала у нас українську. І тому, що я тепер ось так трепетно ставлюся до минувшини рідного краю, – є чимало її заслуги.

Сергій ЛАЩЕНКО

25 квітня 2016 року виповниться 105 років з дня народження нашої знаменитої землячки, Майстрині-вишивальниці, Героя України, незабутньої Віри Сергіївни Роїк. «Кримська світлиця» в пам'ять про цю видатну жінку продовжує публікацію матеріалів, присвячених її творчості і життєвому шляху. Ми звертаємося до читачів з проханням і пропозицією: надслайте на нашу електронну адресу свої статті, спогади, вірші, присвячені Віри Сергіївні, які ми з відчіністю опублікуємо.

Цього листа отримав нещодавно син Віри Сергіївни — В. М. Роїк. Як зазначив Vadim Mihailovich, такі теплі, щирі і конструктивні відгуки на прохання посприяли у відзначенні маминого 105-річчя — окрілюють і додають сил та настрою! Vadim Mihailovich широ дякує керівництву Шевченківського національного заповідника та Віталію Миколайовичу Коханчуку за увагу до пам'яті про маму, за поцінування її внеску в скарбницю української культури.

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ШЕВЧЕНКОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЗАПОВІДНИК
19000, Черкаська обл., м. Канів, Тарасова гора
№ 48 від 17.02.2016

РОЙКУ В. М.
Шановний Vadim Mihailovich!

Звертається до Вас завідувач науково-дослідного відділу «Народне декоративне мистецтво Канівщини» Шевченківського національного заповідника Коханчук Віталій Миколайович.

За дорученням генерального директора Шевченківського національного заповідника Піняка М. В. надаю відповідь на Вашого листа.

Повідомляю, що Канівський музей народного декоративного мистецтва на основі розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.02.2008 № 343-р перевішив у державну власність і увійшов до складу Шевченківського національного заповідника на правах науково-дослідного відділу.

У фондах відділу зберігається дві роботи Віри Сергіївни Роїк, а саме:

1. Папка 1968 р.;
2. Рушник «Червона дівчина» 2004 р.

Ці роботи зайняли гідне місце у створеному експозиційному куточку, присвяченому заслуженому майстру народної творчості України, Герою України В. С. Роїк. До 1 квітня 2016 року працівниками відділу буде розширено куточок видатної вишивальниці музеїнними предметами.

У фондах музею Т. Г. Шевченка Шевченківського національного заповідника зберігаються роботи Віри Роїк, що будуть вміщені в експозиції вищезгаданого відділу, а саме:

1. Панно «Заповіт» 1979 р.;
2. Рушник «Ніжна казка»;
3. Папка «Кобзар»;
4. Рушник «Рожа».

Хочемо Вас запевнити, що в експозиції, присвяченій пам'яті В. С. Роїк, обов'язково будуть представлені всі передані Вами матеріали.

У річному Плані роботи Шевченківського національного заповідника на 2016 рік, зокрема науково-дослідного відділу «Народне декоративне мистецтво Канівщини», на 25 квітня 2016 року заплановано проведення вечора пам'яті великої Майстрині. Отже, користуючись нагодою, запрошуємо Вас усіх бажаючих взяти участь у проведенні вечора пам'яті Віри Сергіївни Роїк.

Завжди раді зустрічі з Вами у Каневі і на Тарасовій горі.
В. М. КОХАНЧУК,
заслужений художник України
«Народне декоративне мистецтво Канівщини»

ЗНИЩЕННЯ «БУДИНКУ ШЕВЧЕНКА» В ОРЕНБУРЗІ ЗАРАДИ АВТОСТОЯНКИ — **БЕЗПРЕЦЕДЕНТНИЙ АКТ ВАНДАЛІЗМУ**

Міністерство культури України ініціює звернення до ЮНЕСКО та до Ради Європи для розгляду відповідальності Росії за порушення міжнародних зобов'язань щодо збереження культурної спадщини та дотримання прав національних меншин у зв'язку зі знищеннем «будинку Шевченка» в Оренбурзі. Про це повідомляє прес-служба відомства.

Підкреслоється, що Мінкультури України вкрай обурене фактом знищення в Оренбурзі будинку, в якому під час свого заслання перебував Тарас Шевченко.

«Відсутність належної реакції з боку офіційної влади РФ на цей безпредецентний

акт вандалізму, а, по суті, згода на порушення як міжнародних норм, так і внутрішнього законодавства Росії свідчить про продовження політики агресивного ставлення до історії та культури українського народу та прав українців як найбільшої національної меншини, що проживає на території Російської Федерації», — підкреслюється у заявлі.

Як наголосили в Мінкульті, знесений будинок мав не лише унікальне меморіальне значення через пов'язаність із Шевченком як постаттю світового значення, 200-річчя якого нещодавно відзначалося на найвищому міжнародному рівні (на Генеральній конференції 37-ї сесії ЮНЕСКО ювілей включено до Календаря пам'ятних дат 2014-2015 років), але й, відповідно до закону РФ «Про охорону об'єктів культурної спадщини (пам'яток історії

УКРАЇНСЬКИЙ РУШНИК

В українців без вишиваного рушника не обходиться жодна найважливіша подія — народження, весілля, ювілеї... Використовували його і, здавалося б, у побутових діях, буденних повсякденних справах. Ale чи це так?.. Адже на білому полотні з вишиваним візерунком завжди закодоване добре послання-благословення. Це — своєрідна магія знаку, символу, певний інформаційний код. Так характеризує український рушник етнограф Лідія Артемюх.

Дієвою ознакою охайності, старанності, працьовитості кожної господині було і залишається прибрана оселя і чистий рушник «під руками». У давніші часи, зайшовши до хати, гості насамперед звертали увагу на прикрашені вишиваними рушниками ікони, портрет Тараса Шевченка. У багатьох храмах і тепер прикрашають ікони вишивкою.

В Україні поширився доб-

рий звичай накривати чистеньким рушником хліб на столі. Ним накривали діжу після випікання хліба, ставлячи її під образами на поштутти. Гостям, які прибули здалеку, насамперед давали свіжі, щойно набрані з криниці (джерела) воду для вмивання рук і той же чистий рушник, аби витерти руки. Рушниками перев'язували кумів і гостей на оглядинах. Такі неодмінно мала вишивані дівчини на виданні. Взагалі, у кожній родині, де підростала дівчина, скрині «набивалися» рушниками. Їх дбаливо берегли, «хизувалися» перед сусідами, знайомими.

Найбільше обрядових сюжетів, пов'язаних з вишиваним рушником, збереглося у нареченої. На вишиваний барвистий рушник (подарунок хресної мамі нареченої) стають молодіття у церкві, на такому ж рушнику (подарунок хресної мамі нареченої) несуть весільний коровай. Коли дівчина підкідала

крашали гільце на дівиччечорі перед самим весіллям. Тоді подруги збиралися у нареченої. На вишиваний барвистий рушник (подарунок хресної мамі нареченої) стають молодіття у церкві, на такому ж рушнику (подарунок хресної мамі нареченої) несуть весільний коровай. Коли дівчина підкідала

В. С. Роїк та її рушник...

гарбуза нелюбу, то також прикривали його вишиваним рушником. Сам рушник, звісно, не дарувала.

Довгими, бува 9–10 метрів, рушниками опускали труну у могилу. (Іх ще можемо побачити принаймні на Гуцульщині). Стверджують, на таких рушниках опускали домовину з прахом Тараса Шевченка під час перепоховання на Чернечій горі біля Канева. На його похорон дівчата також прийшли з вишиваними рушниками, своєрідно демонструючи у такий спосіб готовність п'язати їх старостам, розділити самотність Кобзаря. Тільки засилили старостів уже нікому було...

Панував гарний звичай використовувати вишиваний рушник при будівництві хати. Його чіпляли вгорі, у кутку, коли стіни вже були зведені.

У перший день оглядин озимини ішли в поле всією сім'єю. Попереду батько ніс на рушнику хліб-сіль. У кошику, накритому рушником (як правило, лляним), несла частвання маті або старша дочка на виданні. На зеленому полі розстеляли його і викладали з кошика їжу. Спільно помолившись, частвалися. Так само робили в перший день оранки, сівби та жнів. Після останнього жнівя оберемка хлібних злаків господар зустрічав женців у дому на порозі хати, тримаючи в руках хліб-сіль на вишиваному рушнику, а ті одягали на господаря обжинковий вінок.

Коли син виrushав із дому у далеку дорогу, маті неодмінно давала йому власноруч вишиваний рушник на щастя долю, який ставав оберегом.

**Підготував
ТАРАС ЛЕХМАН**

XI НАЦІОНАЛЬНА БІЄНАЛЕ **«ПРИРОДА 2016»**

Фотоконкурс «ПРИРОДА» було започатковано 1995 року в Івано-Франківську. Йому передувала колективна виставка фотографів Молдови та України (1994 рік).

У 1996 році конкурс відбувся вдруге, а надалі він перевішив у режим бієнале. 2012 року була проведена ювілейна десята «ПРИРОДА».

У 2014 році конкурс не проводився, а експозиція була сформована з робіт переможців попередніх десяти виставок.

Щоразу виставки були приурочені до Всесвітнього дня охорони довкілля 5 червня.

Починаючи з 1998 року, після відкриття виставки проводилися триденні пленери в Карпатах,

які базувалися на спортивних базах, у лісництвах чи були у вигляді пересувних наметових таборів.

Цього року розпочинається новий двадцятирічний цикл даного проекту.

Відкриття виставки і церемонія нагородження переможців за традицією відбудеться в Івано-Франківську.

Словами голови Гагарінського муніципального округу Севастополя Олексія Яруса,

раніше лунали пропозиції перенести пам'ятник Тарасові Шевченкові на вулицю Шевченка, а біля будівлі адміністрації встановити пам'ятник Гагаріну.

«Якщо все-таки буде колись прийняті рішення про пере-

становлення пам'ятника, то

необхідно зібрати всі до-

звільні документи й провес-

ти громадську слухання.

Саме люді повинні вирішити це питання, а не інакше», —

зазначив Ярусов.

ruinformer.com

Контакти

Івано-Франківська обласна організація Національної спілки фотохудожників України (ІФОО НСФХУ)

а/с 2, 76018

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК

Тел.: (0342) 74-03-78, (097)

610-71-33, (099) 068-59-32

11nature2016@gmail.com

<https://www.facebook.com/groups/1524428821188791/>

<http://photospilka.com/poleznoe/xi-nacionalna-bi-nale-priroda-2016.html>

Колишній вже будинок в Оренбурзі, де мешкав Шевченко

УКРАЇНСКИХ ГЕРОЇВ ВІШАНУВАЛИ

20 лютого у Вроцлаві вшанували пам'ять Героїв Небесної Сотні. У греко-католицькому Соборі Воздвиження Чесного Хреста відправили вечірню панахиду-реквієм за загблими Героями, учасники хору сакральної музики «Псалтеріон» виконали молитовні пісні, після чого відбувся показ документального фільму «Зима у воїні: Боротьба України за свободу» режисера Євгена Афінеевського. Фільм-хроніка розповідає про 93-денний період зими 2013-2014 років, відтворюючи на екрані процес переростання боротьби українців за громадянські права у Революцію гідності.

Найбільше на перегляді фільму було молоді, ніхто не стримував емоцій і сліз. Серед глядачів були й іноземці, навіть студент з далекої Мексики, для якого ці події – відкриття, адже на його Батьківщині про те, що відбувається в Україні, практично не було інформації.

Організатори заходу – Анастасія Крашенінникова та Дарія Мимка поділилися своїми думками про мету і значення цієї події.

«20 лютого – дата, котра назавжди увійшла в новітню історію України, день, який став переломним моментом для багатьох українців і змі-

нив хід нашої історії. Два роки пройшло від масового розстрілу на Майдані, але розслідування в справі трагічних подій практично не дали жодних результатів. Соромно через це перед сім'ями і матерями загиблих. Тому важливо, щоб у цей день ми не тільки згадували події Революції гідності, але й замислювалися над тим, що кожен з нас може зробити для розвитку нашої країни. Як казав В'ячеслав Чорновіл: «Україна починається з тебе». Ці слова має повторювати кожен з нас щоденно. Починаючи з малого, зі зміні власних звичок і свідомості, ко-

жен з нас робить свій внесок у побудову сильної соборної держави.

Хотілося б, щоб українці, котрі переїхали в Польщу, ставилися до актуальних проблем у нашій державі більш відповідально і позувалися стереотипу «моя хата з краю», – розповіла Дарія Мимка.

«Ми вирішили, що концертів, пафосних заходів робити не слід, – говорить Анастасія Крашенінникова. – Потрібно вшанувати гідно пам'ять найкращих синів країни – молитвою, добрим словом, мовчанням. Церква з великом задоволенням відгукнулась на нашу пропозицію.

Два роки минуло, люди втомулися від потоганів новин, від війни, від бідності. Деято вже почав уникати новин зі сходу, з дому. Так бути не може, адже ми тут сидимо в теплій хаті, а люди й далі кладуть свої безцінні життя там, де час іде зовсім інакше, там, де день як рік.

Героям - слава!

У ВРОЦЛАВІ

– у 2014 році ця сума становила 2,8 мільярда доларів.

Згідно з даними польського Національного банку, у 2015 році громадяні України, які перебувають на заробітках у Польщі, офіційно заробили 8 мільярдів злотих, це приблизно 1,8 мільярда євро. Позитивний вплив українців на польську економіку, «праця яких більшіше наш ВВП», відзначив професор економіки з Інституту Лазаря у Варшаві Мацей Кжак.

Українці – талановитий і роботячий народ, якому всю історію не щастило лише в тому, що йому не давали працювати на себе і самим розпоряджатися своєю долею і своєю країною. За те, щоб це нещасти, ця несвобода, нарешті, припинилася, погляги Герої Небесної Сотні й продовжують гинути наші бійці в зоні неоголошеної війни на сході України. Пам'ятаймо про це і будьмо гідні цієї пам'яті...

Вікторія БРАНИЦЬКА

ПЕКЕЛЬНІ ВОРОТА В НЕБО

Нешодавно в Національному музеї історії України в Другій світовій війні відкрилася виставка «Аеропорт... Пекельна смуга». Це перша спроба музеїнними засобами розповісти про епопею оборони українських Фермопіл – Донецького аеропорту ім. С. Прокоф'єва, яка тривала 242 доби. Вороги прозвали українських воїнів кіборгами. Не витримали конструкції будівель, але «кіборги» не здалися.

На виставці експонуються прапори, особисті речі, озброєння, військове спорядження і трофеї. Багато речей передали батьки і дружини полеглих героїв. Також представлено фото Сергія Лойка, єдиного представника іноземних ЗМІ («Los Angeles Times»), який перебував в аеропорту під час облоги. Чимало експонатів передали журналісти Телевізійної служби новин каналу «1+1», які вели репортаж із зони АТО.

Кульмінацією виставки стала композиція «Аеропорт... Пекельні ворота в небо», присвячена останнім захисникам летовища, які загинули під перекриттям будівель, коли вже метал і бетон не витримали випробування вогнем.

На виставці також представлені матеріали про інших героїв захисту України на Донбасі.

Підполковник Костянтин Могилко командував транспортною авіаційною ескадрильєю «Блакитна стежка» 15-ї бригади транспортної авіації ЗСУ. Неодноразово виконував розвідувальні польоти в зону бойових дій. 6 червня 2014 року під час проведення аерофотозйомки над містом Слов'янськом Донецької області транспортний літак-розвід-

ник АН-30Б, яким керував Могилко, був підбитий сепаратистами. Коли літак почав падати на житлові квартали Слов'янська, пілоти скрували його за межі міста, але самі загинули. В Інтернеті є відео, де сепаратисти радіють, що гинуть українські пілоти, і не розуміють, що українці-авіатори пожертвували власним життям, щоб врятувати жителів Слов'янська.

Указом Президента України К. В. Могилку посмертно присвоєно звання Героя України.

Син учасника Другої світової війни Олег Міхнюк в Афганістані затулив собою командира і був тяжко поранений. Під час Революції гідності Міхнюк командував 8-ю «афганською» сотнею самооборони

Майдану. Потім добровільно вступив у батальйон «Айдар». Загинув. Олег Міхнюк став першим в історії незалежної України повним кавалером ордена «За мужність». Пост mortuus йому присвоєно звання Героя України.

Шеврет Джанбеков – учасник акції протесту кримських татар проти проведення референдуму в Криму в березні 2014 року. Коли Росія окупувала Крим, Джанбеков залишив півострів і вступив до лав добровольчого батальйону територіальної оборони Донецької області «Донбас» Національної гвардії України. Солдат-гранатометник Джанбеков брав участь у визволенні Новокатеринівки, Лисичанська, Артемівська, Попасної. У серпні 2014 року в ході бої за Луганськ Джанбеков потрапив у полон. 26 грудня 2014 року Ш. Джанбекова звільненими завдяки діяльності Центру звільнення заручників Громадської організації «Офіцерський корпус». Наразі солдат Джанбеков знову перебуває в зоні бойових дій.

Солдат Звіробій особисто знищив склад боєприпасів сепаратистів у районі села Набережне на Донеччині. За голову Звіробоя се-

партисти обіцяють 30 тисяч доларів США.

Підполковник медичної служби Ігор Ільків – син учасників Другої світової війни – червоноармійця Петра Ільківа та зв'язкової УПА Катерини Гриневич. В складі міротворчих місій ООН перебував у Лівії, Югославії, Іраку, Сирії, Кувейті і Лівані. Ігор Ільків – учасник Помаранчевої революції та Революції гідності. Нині підполковник Ільків надає медичну допомогу в зоні АТО.

Сержант Андрій Марунчак був тричі поранений і контужений в Афганістані, учасник Революції гідності, доброволець батальйону «Айдар». В бою 13 серпня 2014 року кулі з ворожого танка влучили в нижню частину тіла Марунчака. Андрій Марунчак з перебитими ногами, стікаючи кров'ю, встиг вихопити гранату і підбити танк противника, чим врятував життя майже 80 побратимів, однак сам загинув.

Солдат Сергій Цимбал – правнук учасників Другої світової війни. 7 жовтня 2014 року Цимбал прикрив відхід своєї групи і був убитий російськими спецпризначенцями.

Сергій Табала (позивний «Сєвер») з дитинства захоплювався національною ідеєю, перечитав багато

книг з історії і філософії, став учасником Революції гідності. Табала брав участь в обороні Донецького аеропорту з липня 2014 року. 28 серпня Сергія поранили, але після нетривалого лікування він повернувся в аеропорт. 6 листопада 2014 року під час масованого артилерійського обстрілу російськими бойовиками диспетчерської вежі наймолодший із «кіborgів» «Сєвер» загинув. Йому було лише 18 років. Сергій Табала удостоєний недержавної нагороди – ордена «Народний Герой України».

На Донбасі воюють представники різних народів колишнього Радянського Союзу. Вони розуміють, що, захищаючи Україну, борються за свободу своїх народів.

За свободу України і Грузії загинули на Донбасі бійці Грузинського національного легіону Алеко Гргіолашвілі і Костянтин Лашхіа.

З початку бойових дій воюють бійці Міжнародного миротворчого батальйону ім. Джохара Дудаєва. До його складу входять чеченці, грузини, інгуши, азербайджанці, татари, українці та добровольці з європейських країн. У жовтні 2014 року засновано батальйон ім. Шейха Mansura. На пострадянському просторі міцні думка, що відбивається від московського ярма слід спільними зусиллями.

Серед трофеїв – російська саморобна медаль «Сталеві яйця», вилучена в капітана ГРУ Росії Євгена Єрофеєва. За традицією командир спецпідрозділу Російської Федерації виготовляє таку медаль власноруч і нагороджує нею найсміливішого зі своїх підлеглих. А поруч джгут, яким рутивали життя бійцю Андрію Ольховичу-Новосадюку, пораненому під час затримання військовослужбовців ГРУ Росії в місті Щастя.

При вході на територію меморіального комплексу «Національний музей історії України в Другій світовій війні» стоїть захоплена українськими бійцями на Донбасі російська військова техніка. Це – переконливе свідчення російської агресії проти України.

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ
м. Ірпінь

УКРАЇНСЬКА ГЛКА В КРИМУ

Після того, як по-живому відірвали Крим від України, творче об'єднання україномовних письменників півострова нагадує розчакнуте дерево, віття якого тримаються не на стовбури, а на пошматованій корі, — і не всихає, і не розвивається. Щоправда, трохи додало оптимізму те, що недавно згідно з рішенням правління НСПУ лави кримських письменників поповнилися новими членами — спілчанами стали Віктор Качула, Наталка Мухіна, Аркадій Вакуленко. А це крок до зміцнення.

Нині в кримському осередку, очолюваному Михайлом Вишняком, 23 члени Національної спілки письменників України. І це не враховуючи тих, хто вже вийшов за межі півострова, не бачачи тут перспективи для своєї творчості та перебування. Дехто із членів НСПУ увійшов до «Союза писателів Республіки Крим». Тобто кожен визначився залежно від світобачення, розуміння свого місця в сьогоднішніх досить складних реаліях. Проте більшість україномовних авторів нікуди не примкнула, не виїхала, «прив'язана» до своїх родин, житла. Це для декого на материкову може стати предметом осуду чи клінів. Але потрібно розуміти: перебратися на материк для письменників, як і для багатьох українців-кримчан, що мешкають тут по кілька десятиліть, величезна матеріальна, фінансова та юридична проблема. Та й бути додатковим тягарем для України, що потерпає від скрути, теж не вихід.

Водночас варто також зрозуміти, що на відміну від письменників на материковій частині України у кримських немає змоги відверто висловлювати власні міркування на теренах півострова. На це мають право лише ті, хто ратує за «Кримнаш». Інші думки, тим більше видруковані чи виголошенні, за нинішнім російським законодавством можуть бути розцінені як прояви екстремізму з усіма юридичними та адміністративними наслідками — за це можна «схлопотати» навіть до п'ятиріків ув'язнення. І, як показує практика, захистити своїх співвітчизників Україні часто не під силу, та й особливо бажання немає.

Так-от, до 2014 року на півострові діяла Кримська республіканська організація, головою якої був обраний Борис Фінкельштейн. Вона складалася з трьох творчих об'єднань — з російських, українських і кримськотатарських письменників, членів НСПУ. Мала спільні правління, куди майже в рівних пропорціях входили висуванці усіх трьох осередків. На правлінні вирішувалися різноманітні організаційні та господарські справи. Добрым знаком стало те, що регулярно випускалися друковані органи спілчан трьома мовами — російською, українською і кримськотатарською. А саме — щоквартальний журнал «Крим» і щомісячна газета «Літературний Крим». Укладачем україномовних добірок до журналу був Данило Кононенко (на превеликий жаль, нині покійний), а редактування добірок до газети рада творчого об'єднання доручила мені. Слід завважити, україномовні письменники брали активну участь у висвітленні тодішніх подій, що відбувалися на півострові. Зрозуміло, багато творів було присвячено Україні і Криму як її частині. Чимало патріотичних віршів представили поети Галина Литовченко, Василь Латанський, Віра Пальоха, Катерина Степчин, Володимир Проценко, Ярослава Шумляківська. Також потужно лунала тема дружби народів, що населяють півострів, — а це понад 100 національностей. Нікому — ні україномовним, ні російськомовним, ні кримськотатарським авторам — і в голову не приходило «поносити» Україну, Росію чи інші держави. А от критика на адресу влади була, і до-

зазначити, дехто з україномовних письменників «клюнув» на ту наживку, хоча більшість не піддалася і... залишилася сам на сам зі своїми принципами.

Уже тоді стало зрозуміло, що кримські україномовні письменники не потрібні в російській спілці, ніхто не зацікавлений у популяризації їхніх творів. Їх участь була потрібна з чисто політичних міркувань, адже в Криму проголошено три державні мови — російська, українська і кримськотатарська, і цю фішку якось необхідно підтримувати. Хоча це виглядає лицемірством, бо ж на півострові закріти українські гімназії, радіо- і телепрограми, які нібито «посягають» на суверенітет Росії, забороняється навіть відзначати річницю Тараса Шевченка, покладання квітів біля його пам'ятника тощо. Словом, українські письменники Криму опинилися між молотом і ковадлом — куди не кинь, всюди клин.

У виграній ситуації опинилися хіба що російськомовні колеги. Окрім того, що вони отримали у своє розпорядження засоби інформації, їх запрошують до участі у всіляких літературних конкурсах, конференціях, до творчих поїздок по Росії. Україномовні письменники також можливості не мають, з боку України подібних пропозицій не надходило. Причина зрозуміла — воєнні дії на сході країни вимагають великих клопотів і витрат. Тут, як мовиться, не до жиру, бути б живу. Але ж на якусь моральну підтримку вони могли б розраховувати. Як і раніше, кримським письменникам пробітися на шпалти, скажімо, «Літературної України» практично неможливо,

не «балують» і часописи. Єдина можливість у кримських авторів — це публікації у газеті «Кримська світлиця», що виходить у електронному варіанті. Проте і в неї значні фінансові негаразди, через які вона може припинити своє існування. Здається, що в

Міністерстві культури України, на балансі якого перебуває це єдине україномовне видання, так і не прониклися розумінням, наскільки сьогодні воно необхідне для українців Криму. Адже, як б там не було, а на півострові їх мешкає майже півмільйона. Можна зрозуміти позицію чиновників: нема газети, нема письменників — менше мороки. Це по-пахує пріснопам'ятою совковістю. Однак варто уясити: втративши інформаційний вплив на півострові, держава опиниться, врешті-решт, у великому програші. І сумний досвід останніх подій у Криму та на Донбасі мав би чомусь навчити як управлінців, так і політиків. Упевнений, якби київські владні структури своєчасно і серйозно, а не формально займалися проблемами Криму та Донбасу, територіальна цілісність держави збереглася б. І давайте не будемо лукавити: інформаційний простір протягом усіх літ незалежності був відданий на півострові у розпорядження проросійських партій, рухів і чиновників.

Та все ж, попри складнощі, кримські україномовні письменники не падають духом, не опускають рук, а продовжують творити. Катерина Степчин останнім часом видала збірку віршів, акровіршів, ронделів, пісень під назвою «Відлуння часу», Галина Литовченко, окрім добірок вір-

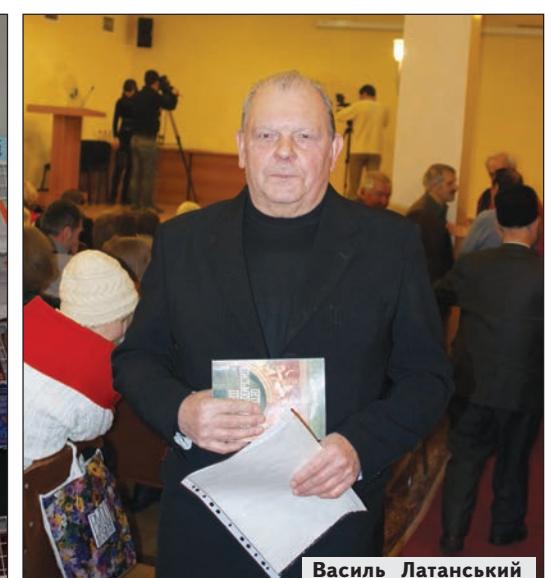
шів, представлених у різних пе-ріодичних виданнях, видрукувала збірку оповідань «Криниця пам'яті», Віра Пальоха — збірку віршів «Осені тиха хода». Рецензії на ці книги опубліковані в газеті «Кримська світлиця». Федір Степанов видав книгу спогадів та публіцистики. Володимир Проценко опублікував низку розвідок про життя та творчість Лесі Українки, зокрема, про її перебування в Криму. Василь Латанський продовжує виступати з рецензіями та публіцистичними статтями в періодичних виданнях України. Мені також вдалося випустити у запорізькому видавництві окремими книжками дві повісті про історичні події в моїх рідних краях на Запоріжжі та Дніпропетровщині — «Судний день на Покрову» та «Пастка».

Однаке доводиться констатувати — творчий потенціал кримських письменників повною мірою не використовується. І, як я розумію, не через небажання, а скоріше через неузгодженість дій, недолугість, а то й байдужість київських чиновників. Ми не хочемо відчувати себе відчакнutoю гілкою в українському саду. Ми прагнемо бути корисними Україні та Криму. Більше того, саме кримські майстри слова згодом зможуть стати тим ланцюгом, що допомагатиме наново встановлювати справді дружні стосунки між українським і російським народами на цивілізованих принципах. Коли це відбудеться — важко сказати. Але це почнеться. Бо ж ми, як сусіди, приречені жити в мірі та злагоді. Як кажуть, політики та президенти приходять і відходять, а народи зостаються. Тож сподіваємося на плідну співпрацю.

**Віктор СТУС,
член НСПУ, заслужений
журналіст України, заслужений
журналіст АРК**

Галина Литовченко, Михайло Вишняк, Віктор Стус

Василь Латанський

2012 рік. Сімферополь. Українські, російські, кримськотатарські письменники ще під одним дахом...

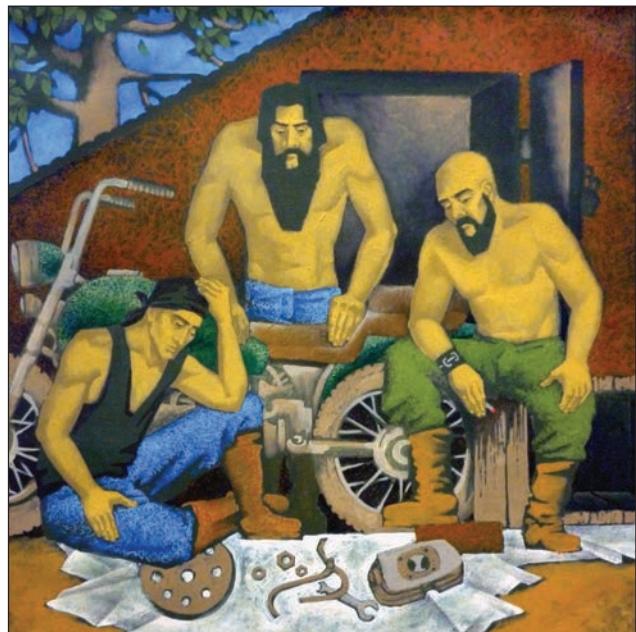

СВІТ МОЛОДИХ ВИРУЄ ПРИСТРАСТЯМИ

Молодіжний вернісаж у Будинку художника Сімферополя відзначається властивою юнакам і дівчатам яскравою, барвистою, життерадісною палітурою. Він став проміжним етапом перед формуванням кримської експозиції на виставці молодих художників у Росії. З понад 80 демонстрованих різноманітних полотен твори 16 авторів уже пройшли через суворий професійний відбір виставковому на поїздку.

— До нашого регіону в Москві ставлення допитливе, надається майданчик показати себе в російському просторі з бонусами, — розповідає голова Кримської спілки художників, заслужений художник України Микола Моргун. — Але це не дає нам права на побажливість до новачків. Необхідно бути конкретними і точними в реалізації живописних можливостей.

Взявшись в руки пензель і отримавши в вищих навчальних закладах Сімферополя, Києва, Харкова зміння малювати і компонувати, кожне нове натягнуте на підрамник полотно для художника — немов дзеркало, в якому відображаються плоди його творчих шукань, все те, що його захоплює в житті, дивує, турбує. Чому, наприклад, глядачі довго зупиняються біля великоформатної багатофігурної картини Світлани Турбаби? Тому що значний обсяг

ДВІ СВІТОВІ ПЕРЕМОГИ ОДЕСЬКОЇ ХУДОЖНИЦІ ОЛЕНИ ШКЛЯРУК

Олена — корінна одеситка. Змалечку захоплювалася малюванням, а ще займалася художньою гімнастикою, бальними танцями, великим тенісом. Коли в дев'ятому класі вирішила стати в майбутньому дизайнером, мати порадила спершу на-

вчитися добре малювати. Тож почала ходити на підготовчі курси в Одеське художнє училище ім. Грекова, а потім п'ять років навчалася тут. Водночас невтомно шукала свій стиль, прагнула відкривати нові горизонти. Нині вона — студентка Комп'ютерної академії «Крок».

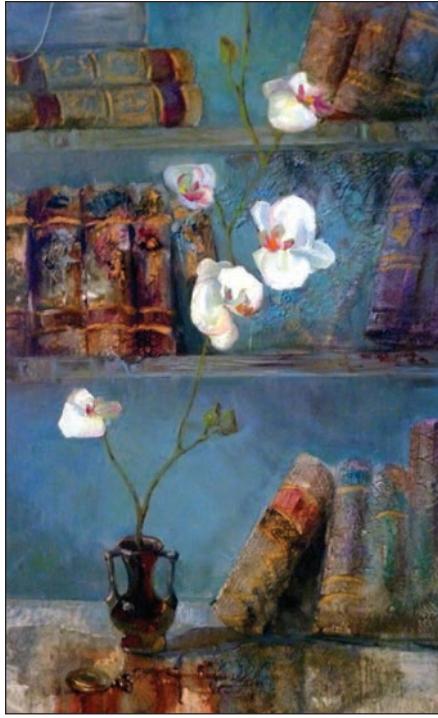
Саме її слухачі першими привітали Олену Шклярук з перемогою у конкурсному відборі на найкращу ілюстрацію для ноутбуків «DELL». Із тисячі робіт компанія «DELL» відбрала лише 12. А найкращим твором визнано чорного кота на жовтому фоні, намальованого одеситкою. Тепер робота Олени входить у комплект стандартних шпалер нового американського ноутбуку. Не встигла 27-річна Олена опам'ятати

ся від цієї перемоги в конкурсі, як тут — знову успіх! Ще одна перемога, не менш яскрава і не менш заслужена! Це відомий американський R&B виконавець Chris Brown провів конкурс серед художників з усього світу на кращу ілюстрацію до свого нового альбому «Royalty», і Олена завоювала перше місце. Картина одеситки з'явиться в популярному британському глянцевому журналі про музику і моду «Nylon», а також в акаунті артиста в соцмережах. Робота вже набрала більше 46 тисяч лайків на особистій сторінці Chris Brown в Facebook. Цього разу малюнок Олени відзначений увагою ще й у грошовому еквіваленті, їй виплатять призові — 1 тис. доларів.

Та на досягнутому двічі переможницею всесвітніх конкурсів амбітна одеситка зупиняється не збирається.

Сергій ГОРИЦВІТ

вно композицій ніби повернулися в часі назад і застигли в 50-60-х роках минулого століття. Якщо з пейзажами ще можна поділитися, що є на півострові куточки, які й сто, двісті, триста років тому були такі ж у природному вигляді, як нині, то в натюрморти в можливостях автора вибудувати все, що відбувається в сучасному житті. Цю систему відкриттів нинішнього дня більшості з молодих художників, наймовірніше, ще належить для себе змоделювати. У ній будуть, звичайно, і реальні події, і їхне осмислення в сюжетно-візуальному плані: асоціаціях, символах, алегоріях. Такий саморозвиток неможливий без читання, про що нагадує всім — і колегам-авторам, і глядачам — Галина Бессінна в картині «Людина, яка читає».

Ірина ЛІСЧЕНКО
м. Сімферополь

У СЕВАСТОПОЛЬСЬКІЙ ШКОЛІ СКОРОЧУЮТЬ МУЗИЧНУ ОСВІТУ

Вчителі севастопольської школи № 57 із музично-хоровим профілем навчання звернулись до керівництва російських політичних партій із проханням не допустити скорочення музичного блоку в роботі школи, повідомляє кореспондент «Крим.Реалії».

Батьки і співробітники навчального закладу у своєму зверненні просять російську владу міста «зберегти школу, яка вистояла в «ліхі 90-ті» в Україні, а тепер опинилася на краю прізві».

Департамент освіти уряду Севастополя ухвалив рішення припинити фінансування цього напрямку з вересня 2016 року.

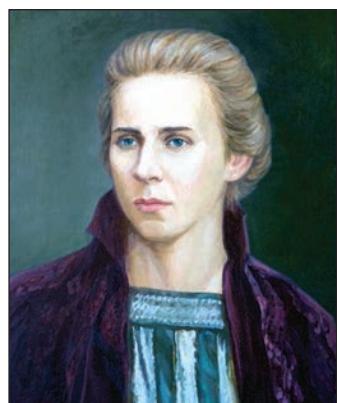
«Департамент освіти вважає, що така школа не має права на існування у звязку з величими витратами. За 27 років існування школа не відчувала труднощів із фінансуванням і з держпідтримкою з боку України. Сформовані в ній творчі колективи — ансамбль ударних інструментів «Акцент», ансамбль «Флейтісім», ансамбль гітарістів «Гітаріночка», зразковий театр «Ми», хореографічний ансамбль «Посмішка» й інші були неодноразовоюми призерами й переможцями всеукраїнських і міжнародних конкурсів. Тепер вони, внаслідок рішення уряду Севастополя, повинні припинити існування», — кажуть ініціатори звернення.

Батьківський комітет і керівництво школи повідомляють, що вже звертались за роз'ясненнями і підтримкою до приймальні партії «Єдина Росія», до департаменту освіти міста, до суспільно-експертної ради, але відповідей так і не отримали.

У вересні 2015 року в Москві відбулась міжрегіональна кампанія профспілок проти скорочення витрат на освіту в федеральному й регіональних бюджетах на 2016 рік. Основні вимоги кампанії звелись до того, щоб не скорочувати частку витрат на освіту в бюджеті Росії й регіональних бюджетах, передбачити індексацію зарплат педагогічних працівників відповідно до Трудового кодексу Росії, припинити згубну для шкіл і вишів практику оцінювання ефективності педагогічної праці економічними показниками, визнати реально, а не декларативно пріоритет педагогіки, а не економіки в сфері освіти й виховання.

Леся УКРАЇНКА

25 лютого 2016 року виповнилось 145 років від дня народження всеукраїнською відомою українською письменниці, перекладача, культурного діяча Лесі Українки (справжнє ім'я Лариса Петрівна Косач).

Народилась майбутня письменниця в м. Новоград-Волинському 25 лютого 1871 року. Мати, Ольга Петрівна Драгоманова-Косач, — письменниця, яка творила під псевдонімом Олена Пчілка. Батько, Петро Антонович Косач, — високоосвічений поміщик, який дуже любив літературу і живопис. Писати поезію Лариса Косач почала рано, в 9-річному віці вона написала вірш «Надія».

*Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна!
Надія вернулась ще раз на Україну,
Поглянути ще раз на рідну країну,
Поглянути ще раз на синій Дніпро,
Там жити чи вмерти, мені все одно...*

Важко повірити, що такий емоційний, глибокий, сумний вірш написаний дитиною. Особливим і радісним для юної поетеси став 1884 рік, коли у львівському журналі «Зоря» були вперше опубліковані її вірші «Конвалія» та «Сафо». І це тільки на перший погляд здається, що світ жив своїм життям, яке ніби не стикалось із життям цієї дівчинки. У цьому ж 1884 році в Росії була ліквідована автономія університетів, і тепер для вступу стала потрібна довідка з поліції про благонадійність. В той час, як на іншому континенті саме цього 1884 року на острові Бедло (нині острів Свободи) в Нью-Йорку було закладено перший камінь у фундамент Статуї Свободи! А в Російській імперії цього ж року вийшов указ про закриття всіх українських театрів та ліквідацію театральних вистав, поставлених українською мовою. І от саме в 1884 році під першими опублікованими віршами «Конвалія» і «Сафо» юна поетеса Лариса ставить псевдонім — Леся

«Я ЧЕСТЬ ВІДДАМ ТИТАНУ ПРОМЕТЕЮ, ЩО НЕ ТВОРИВ СВОЇХ ЛЮДЕЙ РАБАМИ»

Українка. Дівчинка ніби робить виклик усьому світові, так захищаючи рідну мову. Саме цей псевдонім пізніше привлече читачів з усього світу, що слово «Українка» пишеться з великої літери. Потім через багато років про Лесю Українку напишуть, що ніхто не будив у людини почуття власної гідності з такою горстою, як це робила вона. Адже Леся стала на чолі національної інтелігенції, української як за культурою, так і за ідеологією.

*До тебе, Україно,
наша бездольна мати,
Струна моя перша озветься.
І буде струна уроочисто*

і тихо лунати

I пісня від серця полеттється...

Лесю Українку як велику письменницю знають і поважають не тільки в Україні, а також у Грузії, Канаді, Німеччині та багатьох інших країнах світу. Леся прожила лише 42 роки, три з яких у Криму, бо саме сюди приїжджаля лікуватись, жити і творити — у 1890, 1897 та 1907 роках. У кінці 1908 року Леся Українка назавжди покидає Крим, але залишає йому найдорожче — свої твори, натхненні його природою. І тому саме ці три роки, прожиті в Криму, і стали відправною точкою для створення на півострові музею її імені.

Музеї Лесі Українки існують в Києві, Новоград-Волинському, Колодяжному, що на Волині. Серед цих музеїв — музей в Ялті — наймолодший. Напередодні 100-літнього ювілею поетеси в Ялті виникла ініціативна група зі створення музею Лесі Українки. В результаті неймовірних зусиль ініціативної групи, до якої увійшли прихильники творчості поетеси — Олексій Нирко, Олександр Януш, Остап Кіндрачук та інші представники ялтинської інтелігенції, було споруджено пам'ятник Лесі Українці, встановлено меморіальну дошку на будинку, де 1897 року вона проживала. І хоча у 1971 році за рішенням міжнародної організації ЮНЕСКО 100-річчя з дня народження Лесі Українки святкувалося в усьому світі, в Ялті на ініціативну групу почався тиск та гоніння, і вона змушені була припинити свою роботу над створенням музею Лесі Українки. І тільки в Незалежній

Україні 10 вересня 1993 року в Ялтинському міськвиконкомі, під тиском Ялтинського міського товариства «Прогресів», було прийняте рішення про надання експозиції «Леся Українка і Крим» статусу «Музей Лесі Українки» (на правах Ялтинського державного історико-літературного музею). Саме з цього року музей відчинив свої двері для жителів Ялти та гостей Криму. А починаючи з лютого 2005 року, музей став творчим майданчиком і для першого Всекримського конкурсу учнівської та студентської творчості «Змагайтесь за нове життя!», присвяченого Лесі Українці. Отримавши старт у Лесиній домівці, конкурс почав самостійне життя на теренах Криму, і вже 24 лютого 2006 року учасників другого конкурсу, присвяченого 135-річниці від дня народження поетеси, приймала сімферопольська ЗОШ № 29. Конкурс проходив у трьох номінаціях: «Декламація», «Інсценізація» та «Конкурс творів за творчістю Лесі Українки». Конкурсантів вітала учитель української мови та літератури, один з організаторів цього Лесиного свята — Тетяна Захарова. Саме з цього, другого за рахунком конкурсу, учні зразкової театральної студії «Світанок» і почали змагатись у номінації «Декламація». Всі учасники конкурсу — діти обдаровані, тому перед членами журі постало складне завдання — обрати кращих із кращих. І, звичайно, всі «світанківці» радили, що серед конкурсантів молоді,

*Прокляття рукам,
що спадають без сили!
Навіщо родитись і жити в могилі?
Як маємо жити в ганебній неволі,
Хай смертна темнота
нам очі застеле!*

Ой леле!

А наступного дня всі переможці конкурсу, на запрошення директора Ялтинського музею Лесі Українки Світлани Кочерги, вирушили до Ялти. 25 лютого, в день народження поетеси, в одній із затишних кімнат музею Лесі Українки відбулися святкові читання її поезій.

Конкурс з кожним роком вдосконалювався та набував популярності серед школярів та студентів АРК. Бажаючих ставало більше, ніж могла прийняти ЗОШ № 29, і тому відкриття третього всекримського конкурсу «Змагайтесь за нове життя!» у 2007 році проходило в голубій залі Кримського музею Тавріди. Бажаючих було так багато, що організатори додатково ухвалили вікову категорію 1-6-х класів у номінації «Декламація». Саме в цій віковій категорії цього року найбільше переможців було зі студії «Світанок»: Тимур Сукач — 1 місце, Кирило Сузанський — 2 місце, Еліна Сукач — 3 місце. А серед учасників старшої групи свою першу театральну перемогу здобула учениця ЗОШ № 29 м. Сімферополя та студії «Світанок» — Ельзара Бекірова, яка виборола третє місце в номінації «Декламація». Тоді, в далекому 2007 році, Ельзара, учениця 10 класу, навіть уявити собі не могла, що через 8 років доля розпорядиться так, і вона знову зустрінеться з конкурсом «Змагайтесь за нове життя!», але вже не на рідній землі, не під теплим кримським сонечком, не як конкурсантка, а як професійна акторка. А поки що Ельзара раділа своєму третьому місцю, і разом з нею раділа вся студія «Світанок».

(Закінчення на 13-й стор.)

Сьогодні на поетичній сторінці «KC» — вірші самобутньої харківської поетеси Юлії Баткіліної. Народилася і живе Юлія в Харкові. Закінчила Харківський національний університет за спеціальністю «соціологія». Все життя працює в Інтернеті — як журналіст, редактор сайтів, новинар і автор.

Має свій власний сайт — www.juliatatkilina.net. Видала дві книги — роман «Стара вежа» та збірку поезій. Має чимало публікацій. Фіналістка всеукраїнського поетичного фестивалю «Ватерлінія 2013».

Найбільше любить подорожувати і дуже тішиться тим, що живе у цьому тісному світі, де відстані між країнами та словами такі маленькі. Поезія Юлії Баткіліної — емоційна, чуттєва, переплетена фантастичними асоціаціями, легко і невимушено торкається наших душ...

* * *

Я тобі журавлика надішлю,
Щоб ти знов, мій друге, що я жива.
Наше небо, брате, із кришталю,
І коли розіб'ється — заспіва.
Звідусіль вітри понесуть полин,
Що до цього жевріло — палахне,
І чого для певності не стели —
Все крихке, химерне та наносне.
Під крилом за обрій —
горить трава,
І ніяких схованок не бува.

* * *

Був простий, як старе кресало,
як та зима,
як оцей кашкет.
Він казав, хто не йде на ризик, —
живе дарма,
а на світі багато прекрасного
вже нема,
і що є — гірке.
О, я був захоплений,
я його поважав,
я світися ним.
Він шикарно лаявся,
мав при собі ножа,
майже кожного разу
чимось мене вражав,
аж допоки зник.
Я не знаю, чи захід сонця
тоді кровив,
та була війна.
Він стріляв, закривав собою,
копав рови.
Він загинув і став —
статистика для новин,
що летить у нас.
Проклятиці мережі
доносять у літній день
новину, де його нема, із його «ніде».
І дивлюсь я, не дуже притомний,
у КПК
І краса гірка.

* * *

Тут небо — столітні сум,
тут вода — нудьга,
і щось вороги не плинуть
по тій воді.
Автобус у містоходить щочетверга,
якщо не зап'є водій.
Сиди над брудною річкою і чекай,
коли попливє і здохне усе не те,
бо щастя нема,
а рідненка нудьга гірка,
а ти, хай там що, естет.

Надвечір відмерзнути ноги
на бережку.

Мороз чи брудна відлига усіх часів.
І світ підкидає щоденно

таких паскуд,
наприклад, один сусід.
Йому недарма казали — ото трава,
чи що він вживає там,
зрозумій іди,
бо він на паркані драконів
намалював,

грифонів, птахів, сади.

Яскраві, встають із сутінків, як живі,
неначе світлі вечір, зимі нема...

І ходять плітки, мовляв,
не звичайні він,
чаклун або наркоман.

А найголовніша авторка
цих пліток...

Нівроку вона тямуша,
хоча й крива.

Он хлопець один у неділю

зловив авто

і п'ятами накивав.

ВНУТРІШНЯ МОНГОЛІЯ

Димні пальці тягнуться

понад водою,

Тільки небо сліпе — і дим.

Хто іде із ордою — стає ордою,
і орда говорить із ним.

Він тоді забажає чуми, як слави,

Ніби більшого не хотів.

Тільки юрти, і вогнища, і заграви,
тільки пил до кінця світів.

Найдорожчих міліх —

тепер забуто

здля сірих ординських лав...

І душі нема — ні жага, ні смуток,

тільки згарища і зола.

І юму здається — його планета,

та його вже нема давно.

Хто іде з ордою, стає — монета,

та він не лишиться насправді
на самоті.
Є в людини справи і люди,
і більшого не проси.
Тільки, як би воно
і де б воно не було,
в нього є для мовчання
в році ОТЕ число.
Не треба його жаліти.
Не треба чіпати руки.
У нього є все потрібне —
у нього, наприклад, друг,
він, може, собі малює,
а може, любить кіно,
може, завів собаку,
може, чудних птахів,
може, любить світанок
над морем міських дахів.
Залиш йому ТЕ число,
він повернеться знов.

СОВІ САМАЙН

Володарко темних міст,
шукачко вогню чужого,
кого покохаєш в ніч,
коли настає зима?
Лишаемось ми самі
тікати з тепла прохожом
туди, де густа пітма, де кожен собі
Самайн.
Висоту сік землі
суха невмолима осінь,
похмурий міський дракон,
облуленний та в іржі.
Співай же йому, шалій,
ти не розуміла досі,
який це солодкий світ, де навіть
свої — чужі!
Володарко темних трас,
проваль, де дрімає зброя,
ночівель чадних і тих,
де чаду й тепла нема,
приходить щорічний час,
де я розумію, хто я,
хто ти, хто вони усі, хто кожен собі
Самайн.

Пірнають міста в пітму,
беруться світи в облогу,
лягає на землю сон,
спокутується вина.
Нехай тебе обіймуть
на довгу важку дорогу,
бо кожен собі Самайн,
бо кожен собі — весна.

* * *

Лягає на землю сніг,
лягає на землю сон,
лягає вогка й м'яка
і непреможна втома.

Агов, ти живий чи ні?
І глухне в снігу клаксон,
і сліпнуть в зимі серця
до тих, хто заснув не вдома.
Дорогами йде мороз,
дорогами лід повзе,
молочна густа пітма,
м'яка крижана облога

полює на теплу кров...
Не вір слімакам з газет,
Що буде зими прости,
недовга, як подих бога.

Заварюй собі будь-де
гаряче, гірке і пряне,
надій на весну не май,
поволі чекай її,

бо світом вона іде
і через віки — нагряне,
як зараз — мороз і тлін,
як все на оцій землі,

знесилений і твоїй.

* * *

Крім надійної зброї,
товаришів і удачі,
Поки землю гризе вогонь,
поки мир не квітне,

Нехай знайдеться в тебе щось —
невелике наче
І непомітне.

Оберіг старовинний —
прадідова робота,
Чи то подих старих дубів
у старому лісі,

Чи малюнок того, хто уже
переріс своє фото
і метр вісім,
якщо це лист від неї чи навіть

просто від когось там,
аби ти читав.

Якщо це прapor, де наші стануть,
напнуть намети,
Якщо це спогад — вона, туман,
світанкова тиша,

Якщо це прикмета справжніша
за всі прикмети,
Найважливіша,
Якщо це той бог, що ходив

по водах, як по траві —
Нехай він.
Оце і є мое побажання —
нехай не чудо,

Просто так, невелике щось —
ні на що не схоже,
Але хай ця штука в потребу мить
із тобою буде
І допоможе.

А тепло обіймів, шалений сміх —
то самі, самі...

* * *

Тихий голос шепоче:
«Чи ти тепер не жив?
Чи бриниш, як струна,
як натянута тятика?
Чи боїшся щурів, і крові, і висоти,
чи бува відбоялась ти?
Чи не сталося так,
що твій біль тебе лікував?
І, хоч зір мій — мара, туман,
почорніле скло, сонце сіло, а небо і спрагло
і запеклось, я тягну собі в лігво пісні і молитви,
і казки, для живих, живим.
Проростають вони, і кожна —
гнучке стебло.
Тихий голос мені співає таке і так:
«На обпалених пустирях
поростуть міста.
Як дерева на голій вирубці,
як трава.

* * *

Перед нею — не шлях, не стежка,
а наче вир.
Там і смерть, і чума,
і темна гірка трава,
там до обрію сірий стелеться
льводовик.
А вона — тільки крок вперед, тільки:
«Дайте два!
Дайте два,
Я жива, клянусь, я ще жива,
поки стане життя і сили —
іду на ви!»
Перегукуйся з нею,
хто тут напівживий,
пригадай, як тече вода,
дзеленчить трамвай..

Оживай.

Відгукалися їй і мертві у тих степах,

Чарівне та єдине мовлять —

і замовчат.

Мала бути вона божевільна
або спіла,
чи хоча б на дахи залазити
по ноочах.

Та — не час,

і вона іще, як гидке кача,

і ніхто ще її історію не копав.

В цьому танці доволі стане

смертельних па,

та іще з трибуни врізної

глядачі кричать.

Хто почав?

А вона їм: «Течи, ріка,

колесо, крутись,

кідай пісеньку від хвороби

до самоти,

кідай трап від човна

до білого корабля,

стане страшно —

із кимось праведним розмовляй.

Може, слово безладне — тлін,

і мовчання — тля,

та слова до ладу —

то золото і бурштин.

По світах то гірчить полин,

то цвіте ромен.

Що не ступить —

то каже кожному те саме.

Амен.

ЧОЛОВІЧИЙ ПОРТРЕТ

Могли б розпочати з кави чи з того,
що кави зроду не пив.

Могли б розпочати з нічної траси,

цигарки чи гіркоти.

Та — попіл Клааса,

попіл Клааса

в серці його остиг,

він — мертві пустеля,

він — дощ кислотний,

покинутій дім сліпий.

Виходячи вчасно

в похмурій ранок,

ховає в кишеню ключ.

Несе у кісі підгнилу грушу

і йогурт, і книгу скарг

Джамала, співачка, представниця
від України на Євробаченні

«КОЛИ ЗАСПІВАЛА ЦЮ ПІСНЮ, Я НІБИ ЗВІЛЬНИЛА ДУШІ ЗАГИБЛІХ ПІД ЧАС ДЕПОРТАЦІЇ ЛЮДЕЙ...»

(Закінчення.

Поч. на 1-й стор.)

— Імовірно, сама пісня підштовхнула вас прагнути до Євробачення. В ній закладено стільки любові і стільки душі!

— Знаєте, мені кажуть: Джамалочко, ти ж так прекрасно співаеш про кохання — співай про кохання. Але я ж і співаю про кохання! Ця пісня — про таку любов, що ви тільки зрозуміте, тільки відкрийте свої долоні і прийміть її. Це про велику любов до Батьківщини, про велику любов до свого народу, про жінку, яка пронесла цю свою любов через усе життя. Адже моя прабабуся Назилхан так і не повернулася до Криму. Ви розумієте, в чому трагедія? Її діти, чотири сини, повернулися, а вона не дожила до цього моменту...

— Це ваше послання їй — туди, у небеса.

— Так. Ця пісня — як пам'ять, посвята і мое звільнення її душі. Саме так я відчувала після півфіналу, коли заспівала цю пісню, — ніби я звільнила душі загиблих під час депортациі людей, які так ніколи і не змогли повернутися до Криму, я звільнила і себе від цього тягаря... Треба пам'ятати про підібні події, мовчав про них не можна. Не можна, щоб люди зникали без сліду, щоб їхні душі були в неспокій і приходили до нас усі сні...

І я дуже рада, що Україна розділила цей біль, що кожному українцеві це близьке. Мені стільки листів прийшло після цієї пісні! І люди пишуть про своє — що і в Західній Україні були репресії та депортациі, і кожен лист — про те, що у них у сім'ї схожі історії. Ви розумієте? Я кіж можна стверджувати, що це зараз нікому не потрібно?.. Та про що мова! Немає нічого більш справжнього, ніж любов до своєї Батьківщини, до коріння, до своєї сім'ї. Це найсправжнісін'є, що тільки може бути.

Ви можете одружитися, захочатися, розлучитися, залишитися й так далі — і несвіненно співати про розбиті серця. Але з вами до кінця ваших днів залишається ваш родовід. Це — те, що нас із вами пов'язує й тримає на землі — ось ця незрима нитка наших родинних зв'язків, що йде до нас з минулого. Є фраза: «Ми родом із дитинства», от вона — про це.

— Ваш PR-директор Денис Козловський намагався перевісти приспів пісні з кримськотатарської мови — цитату вашої прабабусі. Переклад ззвучав так: «Я не змогла тут провести свою юність, тому що ви забрали мій світ». Все правильно?

— Так, цілком правильно. — І ще він сказав мені, що в тексті немає нічого такого, в чому вас звинувачують росіянини — там немає політичного підгрунтя і такі слова, як «депортация», «кримські татари», «Росія», не згадуються.

— Але це навіть трошки смішно. Там немає жодного такого слова. Вони можуть збирати безліч комісій, розглядати мій текст під зблізькуванням склом — і не знайдуть там ані слова про політику. Не знайдуть, тому що її там немає. У цих словах є тільки любов і печаль, там насправді немає навіть докору і конкретної адресації, а є розповідь від третьої особи. Це — моя розповідь про ту історію, яка трапилася в 1944-му.

— Джамало, в оригіналі ви написали цю пісню англійською і кримськотатарською?

— Ні, спочатку вона була українською і кримськотатарською. А потім я перекладаю на англійською.

ЄВРОБАЧЕННЯ — НЕ БРАЗИЛЬСЬКИЙ КАРНАВАЛ

— Ви згадали, що глядачі вас підтримали. Чи було несподіваним для вас те, що більшість українців проголосували саме за вашу пісню у фіналі відбору?

— Дуже було несподівано. Я вже два дні перебував в стані шоку, в хорошому сенсі цього слова. І це дуже приемний стан — і хвілювання, і шок, і відчуття неймовірності відповідальності. Така довіра, надана мені, дуже важлива.

— Вчора у вас був день тиші — не давали інтерв'ю, не відповідали на дзвінки. Приходили до тями після конкурсу, відновлювали силу після емоційного напруження. Складно було очікувати результату?

— Конкурси — це дуже складно, повірте. А в неділю була така напруга! І всі конкурсанти були такими крутими!

— Всі вони — мої колеги, і це змушувало ще більше хвилюватися. Дивно було, що ми усі — конкуренти, що нас повинні вибирати. По-чесному, це було якось принизливо. Знаєте, коли всі ходять один до одного на концерти

— і раптом зустрічаються на одній сцені в конкурсі...

Спочатку це було схоже на такий прекрасний музичний фестиваль. Та це й був фестиваль, яким Україна, безперечно, повинна пишатися, бо рівень і якість нашого музичного відбору оцінів увесь світ. Практично всі ЗМІ написали про те, що це був дуже крутий відбір, і кожен знайшов собі свого фаворита. Це ж дуже здорово!

— А вам хто найбільше сподобався, чиї пісні?

— У мене взагалі було кілька фаворітів. Мені сподобалися і «SunSay», і «The Hardkiss», і «Pur:Pur», і «Brunettes Shoot Blondes». Я всіх підтримувала, ми всі намагалися одне одного підбадьорювати. Це було дуже зворушливо.

— Скажіть, зауваження Андрія Данилка і деяких інших музикантів про те, що ваша пісня — не зовсім для Євробачення, не надто вас засмутили? Вони вважають, що там важлива весела, святкова атмосфера.

— Я чула різні пісні на Євробаченні, з різними месджами і настроїми. Якби це був конкурс веселої пісні, по-моєму, це просто нікого б не влаштувало — ні організаторів, ні учасників. Він був би нудним і нецікавим. Ну, тоді їдьте на Бразильський карнавал — там усе в одному ритмі і в одній тональноті. І завжди весело!

— Тобто ви за те, щоб на Євробаченні звучали різні пісні, і серйозні теж?

— Так. Це — конкурс країн, які показують свій характер, свою особливості. Я як музикант чую це — в якій тональноті звучить Британія, в якій тональноті звучить Сербія, Боснія і Герцеговина, в якій тональноті звучить Франція. Це завжди чутно. У них витриманий якийсь певний стиль, з року в рік вони намагаються виступати однаково круто. А Україна в цьому сенсі дуже нестабільна, саме за якість виступу — то добре, то дуже погано, то знову добре, то дуже погано...

— У нас було одне перше місце, а якось з «Грінджа-мі» ми опинилися мало не в кінці...

— Так, якось дуже нерівно ми йшли всі ці роки. Мабуть, через те, що не було якого чіткого формату відбіркових турів. Ось цього року все зробили за тією системою, за якою це прово-

диться в більшості країн, де проходять відбіркові тури. І все стало зрозуміліше. Хоча я все одно робила б національний відбір в один тур — бо здається, що в другому турі ти маєш співати якесь іншу пісню. Через це є відчуття вторинності трохи — наче вже один номер подивилися, а тепер давайте порівнювати з іншим номером. Це, мені здається, ні до чого. Якщо вже вибрали пісню — все, ця пісня відправляється на конкурс!

А яким буде цей номер у Стокгольмі — для цього, слава Богу, є ще три місяці: щоб знайти те плаття, зробити той номер. Все готовувати поспіхом за два тижні до фіналу, щоб терміново здивувати всю країну, і робити відразу в тому вигляді, в якому ти будеш представляти це в Стокгольмі, мені здається, неправильно. Було просто вкрай мало часу навіть для того, щоб пошити плаття, яке я собі придумала.

— Так ви самі його придумали? Плаття — фантастичне.

— Дякую вам широ. Щоправда, я інше собі думала шити, але всі, хто дивився на те плаття, коли я їм показувала, сказали: мінімум три тижні, ми не встигаємо. Тобто відмовили всі українські дизайнери. От реально, жа, ми не будемо підставлятися, тому що це дуже складна робота.

Тож я пошила сукню з LAKE — це наш український бренд, а вишивку — квіти — придумав художник Рустем Скибін, і за абсолютно немисливим термін вишив Рустем Панчук. Хоча вони мені теж сказали, що на це потрібно мінімум два тижні, — а на той час, щоб почати вишивати, вже потрібно, щоб плаття було готове... Одне слово, всі коментарі щодо сукні я прийняла, але я не планувала це плаття везти у Стокгольм.

— Тобто у Стокгольмі буде абсолютно нове?

— Звичайно. Всі буде нове, ве інше. Я буду дивувати, дивувати і дивувати! І це має відбуватися по наростию.

— Ви розраховуєте на підтримку кримських татар на Євробаченні?

— Звичайно. Ну про що мова!

— Навіть якщо вони будуть голосувати від імені Росії?

ЧИМ БІЛЬШИЙ В РОСІЙСКИХ СКАНДАЛАХ, ТИМ БІЛЬШИЙ ІНТЕРЕСУ

У СВІТОВИХ ЗМІ

— Джамало, ваша перемога у відбірковому конкурсі викликала в Росії чи не більший резонанс, ніж в Україні, і з явним політичним контекстом. На вас впливає така реакція? Вас це якось зачепило?

— Я вважаю, що вони це даремно. Потрібно прияти помилки минулих років, історичні помилки, вчинені радянським режимом. Зараз, зрозуміло, ніхто не шукає винних. Але це було, цей факт мав місце, його офіційно визнали злочином ще під час існування СРСР. Не треба агресивно на нього реагувати, потрібно просто його прийняти — і країн. Чим більше в Росії розгоряється скандал, тим більше інтересу це викликає у всіх світових ЗМІ. Якби вони спокійно відреагували, світ, напевно, не надав би такого значення. А так вишили матеріали на цю тему — я без перебільшення кажу — у всіх провідних світових ЗМІ.

— Якіх, до прикладу?

— «Reuters», «Associated Press», «France Press», «Deutsche Welle», «BBC», «The Guardian», «The Washington Post», «Le Figaro», «Billboard». Ви можете подивитися цей список, він просто нескінчений! І це ось за ці кілька днів. От така реакція.

— Виходите, світ вирішив з'ясувати, що ж там за історія, і росіяни зіграли вам на руку?

— Звичайно. Вони розпустили інтерес. Ну от, розумієте, співали дівчинка про бабусю — і тут таке зчинилося... Кожен на Євробаченні співає про те, що його хвілює. Комусь розбили серце, у когось вкрали машину — і він співає про це в жартівливій формі. Хтось співає: «Цигель, цигель, ай лю-лю!». Все що завгодно. Але виходить, що всіх зацікавила моя тема.

— Ви розраховуєте на підтримку кримських татар на Євробаченні?

— Звичайно. Ну про що мова!

— Навіть якщо вони будуть голосувати від імені Росії?

— Звичайно, це єдина можливість, яка у них є.

— Яким, ви думаете, буде ваше спілкування на Євробаченні з російською командою? Росію представляє Сергій Лазарев.

— Я знаю Сергія ще з «Нової хвилі»... Слухайте, це ж міжнародний конкурс! Звичайно, ми всі будемо спілкуватися, якось перегнатися. Я буду намагатися максимально оминати політичні теми. Я буду намагатися не піддаватися на провокації. Я буду намагатися говорити про музику і займатися своєю справою — готуватися до номера, виступати так, щоб кожен раз це було дедалі краще, з мурашками по шкірі, з душою. Не хочу розпорощуватися, інакше можна зажечі воліти — якщо щоразу заводитися від тієї чи іншої провокації, реагувати на кожну шпильку на мою адресу. Зокрема, і щодо того, що я використала не ту тему...

— Джамало, чи можете нам розкрити хоча б якісні підробні підготовки до Євробачення. Хто буде ставити номер, кого ви до цього зачутите?

— Ще дуже мало часу збігло, ще нічого не зрозуміло. Зрозуміло, що в основному це буде команда «СТБ», ось кілька вони — наш головний партнер з підготовки до фіналу конкурсу. Але конкретно ще не знаю, що буде, як буде. Буде красиво — це безперечн! Ми всі налаштовані на перемогу! Вся команда, яка працює зі мною, налаштована на те, щоб перемагати. Фані Євробачення вже складають рейтинги. Вчора, наприклад, моя пісня була на першому місці, сьогодні — на третьому, але нижче п'ятірки не опускається.

— У разі перемоги, в якому українському місті ви хотіли б провести наступне Євробачення?

— У Києві!

— Чудово, будемо на це чекати. Бажаємо вам перемоги, Джамало! Ми всі будемо за вас вболівати. Удачі вам — і усім нам!!!